

1 ponedjeljak, 18.9.2006.

2 [Otvorena sjednica]

3 [Optuženik je ušao u sudnicu]

4 ... Početak u 14.18h

5 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Molim, ustanite! Međunarodni
6 krivični sud za bivšu Jugoslaviju zasjeda. Molim, sjednite.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Želim svima dobar dan. Koliko znam,
8 Tužilaštvo želi da pokrene neka pitanja prije nego što pređemo na izvođenje
9 dokaza.

10 G. WHITING: [simultani prijevod] Ovog puta to nisam ja, nego gospodin
11 Milovančević.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Oprostite, gospodine.

13 Izvolite, gospodine Milovančeviću.

14 G. MILOVANČEVIĆ: Dobar dan, časni Sude.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dobar dan, gospodine Milovančević.

16 G. MILOVANČEVIĆ: Samo sam kratko hteo da informišem Sudsko veće u vezi
17 obaveza koje smo preuzeli, dakle, u pogledu redukovanja vremena. To je učinjeno,
18 ja mislim da je danas predato Sekretarijatu, u svakom slučaju do kraja dana biće
19 dostavljeno i Sudskom veću. To je jedna stvar.

20 Druga stvar, obavezao sam se u petak da dostavim Sudskom veću
21 informaciju u kojoj fazi se nalaze prevodi eksperata. Što se tiče vojnog
22 eksperta, gospodina Sekulića, po zvaničnom, po još uvek zvaničnom obaveštenju
23 prevodilačke službe, prevod bi trebalo da bude gotov danas, ali ono što bi bila
24 realna i nezvanična informacija, možda će još neki dan kasniti. Dakle, za neki
25 dan će to biti gotovo. Što se tiče prevoda ekspertskog nalaza profesorke
26 Avramov, on bi trebalo da bude gotovo početkom sledeće nedelje. To su, dakle,
27 dve informacije u pogledu ovih pitanja koja su pokrenuta u petak.

28

29

30

1 Odbrana nakon svega ovog ima još jednu molbu za Sudsko veće. To je
2 obaveza odbrane sa postupi po odluci Sudskog veća u vezi svedočenja gospodina
3 Milana Babića. Prema toj odluci, trebalo bi da u roku od sedam dana dostavimo
4 podnesak, koje delove svedočenja nismo uspeli unakrsno da ispitamo i sa kojim
5 dokazima bi ih pobijali. Taj rok po našoj računici ističe u četvrtak. Molba je
6 tima odbrane, da zbog obaveza koje imamo u vezi sa pripremom dolaska svedoka -
7 sad se to nekako u ovom trenutku zgusnulo - taj rok nam Sudsko veće produži za
8 neki dan, dakle, do ponedeljka ako je to moguće, da bismo ispunili ovu obavezu.
9 Dakle, umesto da bude u četvrtak, da bude u sledeći ponedeljak. To su sva
10 pitanja koja sam imao da pokrenem, časni Sude.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam mnogo, gospodine
12 Milovančeviću. Posebno Vam se zahvaljujem na ovom podnesku koji ćete danas
13 podnijeti.

14 Možda Vam nisam naglasio potrebu kod pripreme ovog podneska, da vrlo
15 ozbiljno razmislite o pravilima 82bis i 89(F), jer Vas uvjeravam da bez upotrebe
16 ova dva pravila za Vas će biti gotovo nemoguće da se uklopite u ovih 158 sati,
17 ali ako koristite ta dva pravila opsežno, posebno sa svjedocima koji daju slične
18 iskaze ili koji ne govore o bilo čemu što je optuženi lično učinio, onda bi bilo
19 od velike pomoći za Vas i mogli biste vrlo lako da se uklopite u dodijeljeni
20 vremenski period.

21 Što se tiče prevoda koji... ovih dvaju izvještaja, mislim da ću morati da
22 se obratim tužilaštvu, zato što su oni ljudi koji vrlo žudno čekaju te
23 izvještaje, i jer moraju da se pripreme. Kako to na Vas utiče, gospodine
24 Whiting?

25 G. WHITING: [simultani prijevod] To je sasvim u redu. Ovo što je rekao
26 branilac sasvim je u redu. Dobićemo izvještaj i bit će dovoljno vremena za nas

27
28
29
30

1 da ih razmotrimo i da onda odgovorimo.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Whiting.

3 Iskaz gospodine Babića - moram da priznam da nisam mnogo razmišljao o
4 tome što ste Vi sada pokrenuli, gospodine Milovančeviću, od odluke Žalbenog
5 vijeća koja je donesena. Nisam sasvim siguran i morao bih da pogledam odluku
6 koju smo mi donijeli i da vidimo da li Vam vrijeme nije isteklo od vremena kada
7 je nalog dat, ili to vrijeme još uvijek teče nakon odluke koju je donijelo
8 Žalbeno vijeće. A Vi kažete, ako teče od datuma odluke Žalbenog vijeće onda
9 ističe u četvrtak, ali Vam je potreban produžetak roka. Ja zaista moram da se
10 konsultujem sa kolegama, izvan sudnice, i da pogledam sami dokument, kako bih
11 mogao da kažem da li još uvijek imate vremena i da li još uvijek ono može da se
12 produži.

13 G. WHITING: [simultani prijevod] Časni Sude, oprostite, ako bih ja mogao
14 da navedem naš stav u ovom pitanju.

15 U slučaju da Raspravno vijeće utvrdi da još uvijek postoji mogućnost da
16 se produži rok, i ako razmotri zahtjev obrane za produženje roka od roka u
17 četvrtak do ponedjeljka, 21. septembra, mi se ne protivimo tom zahtjevu. Ja mogu
18 sasvim sigurno da shvatim potrebu koju imaju zbog posla koji im je pred njima,
19 međutim, onda bismo mi zatražili da dobijemo isti produžetak vremena, kako bismo
20 podnijeli naš odgovor na to do petka, 6. oktobra, što također odgovara i mom
21 rasporedu , jer taj zadatak pripada meni, a kao što Sud i zna ja imam i drugih

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 obaveza tokom sedmice od 25. oktobra, septembra, nadalje. To je jedino što sam
2 želio da kažem.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Whiting.

4 [Suci vijećaju]

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Onda ćemo, što budemo brže mogli, da
6 Vam kažemo... sa odgovorom na Vašu tačku 3. A ako je to sve, onda možemo sada da
7 pozovemo svjedoka. Hvala, gospodine Milovančević.

8 [Svjedok je ušao u sudnicu]

9 SVJEDOK: LJUBICA VUJANIĆ [nastavak]

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvolite sjesti, gospođu Vujanić.
11 Gospođu Vujanić, ja bih Vas podsjetio da ste na početku svog svjedočenja dali
12 izjavu da ćete govoriti istinu, cijelu istinu i ništa drugo osim istine, i ta
13 Vas svečana izjava još uvijek obavezuje.

14 SVJEDOK: Da.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam mnogo. Izvolite, gospodine
16 Milovančević.

17 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

18 Ispituje g. Milovančević: [nastavak]

19 P: Dobar dan, gospođu Vujanić.

20 O: Dobar dan.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Mi ćemo sada nastaviti sa glavnim ispitivanjem. Još jednom imam molbu
2 koju sam Vam uputio na početku, da između pitanja i odgovora pravimo pauze i da
3 govorimo što laganije moguće, i Vi i ja. Hvala Vam.

4 Kada ste odgovarali na jedno od mojih ranijih pitanja, gospođu Vujanić,
5 rekli ste da su pravo učešća na referendumu, koji ste organizovali kao
6 predsjednik Centralne izborne komisije, imali svi punoletni građani sa mestom
7 prebivališta na opštini u kojoj se glasa. Sećate li se toga?

8 O: Da.

9 P: Da li je takva odredba o pravu učešća svih punoletnih građana bila
10 predviđena zakonom?

11 O: Da

12 P: Hvala. Da li je zakon, u pogledu tog prava učešća, pravio bilo kakvu
13 razliku između građana, po polu, veroispovesti, nacionalnosti, zanimanju ili
14 bilo čemu drugom?

15 O: Ne.

16 P: Hvala. Da li to znači da su svi građani Krajine koji su imali mesto
17 prebivališta u opštini u kojoj se glasa, bez obzira na nacionalnost, imali pravo
18 glasa na tom referendumu?

19 O: Da, imali su.

20 P: Hvala Vam. Da li je Vama poznato da je neko narušavao ovakve odredbe
21 predviđene zakonom i utvrđene i u konkretnom slučaju?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

- 1 O: Ne.
- 2 P: Hvala. Vrat ćemo se sada na jednu drugu temu. Pomenuli ste da ste kao
3 član delegacije iz SAO Krajine, vas 30-tak, bili u Predsedništvu Jugoslavije kod
4 gospodina Jovića. Sećate li se toga?
- 5 O: Da.
- 6 P: Takođe ste rekli da su predstavnici Krajine, pogotovo iz Slavonije,
7 sa Korduna, izneli neke podatke koje su Vas lično zaprepastili. Sećate li se
8 toga?
- 9 O: Da.
- 10 P: Da li je o tim podacima delegacija SAO Krajine upoznala još nekog,
11 osim gospodina Jovića? Tom prilikom, kada ste bili u Beogradu.
- 12 O: Da, nakon što je završio taj susret sa gospodinom Jovićem, šef
13 kabineta gospodina Jovića je prišao nama, i rekao da je gospodin predsednik
14 Milošević izjavio želju da dođemo kod njega u Predsedništvo Srbije, gdje se
15 nalazio. Tako smo mi, nakon tog sastanka, otišli u Predsedništvo Srbije i tamo
16 nas je primio gospodin Milošević.
- 17 P. Da li nam možete reći kakav je to razgovor vođen tom prilikom sa
18 gospodinom Miloševićem?
- 19 O: Pa, razgovor je bio potpuno identičan kao što je bio i u
20 Predsedništvu SRJ, kod gospodina Jovića. Jednostavno su ljudi iznosili sve to
21 što su, što kažu, nosili na svojoj duši i to šta se događa na tim prostorima, i
22 uglavnom su to najviše govorili ljudi koji su bili sa ovih područja Slavonije,
23 Baranje, da se tamo događalo da su ljudi ostajali bez posla, da... kao što je bio
24 slučaj koji sam prošli put spomenula. Mislim da je to bio slučaj da li u Pakracu,
25
26
27
28
29
30

1 obzirom da se radilo o liječniku i taj koji je izneo taj slučaj je isto bio
2 liječnik, da su mu kolegu odveli sa radnog mesta.

3 Dakle, sve isto ono što je rečeno tamo otprilike je to tako -

4 P: Hvala, dovoljno je. Da li je bilo neke reakcije od strane gospodina
5 Miloševića? Tom prilikom, mislim.

6 O: Pa, da Vam kažem, ja i jedan i drugi sastanak sam doživila, ovaj,
7 prosto eto, dali su nam oduška da ispričamo to što smo ispričali a -

8 P: Hvala, dovoljno. Pominjali ste da ste bili predsednik Centralne
9 izborne komisije, i pominjali ste i prve višestranačke izbore u maju, koji su
10 okončani u maju 1990. godine. Podsetite nas, ko je tada osvojio, koja partija je
11 tada osvojila vlast u Kninu?

12 O: U Kninu je tada osvojila vlast Srpska demokratska stranka, na čelu sa
13 dr. Milanom Babićem.

14 P: Hvala. Kao opštinski javni pravobranilac i, potom, kao predsednik
15 Centralne izborne komisije, da li ste imali bilo kakve odnose i veze sa
16 gospodinom Babićem? Mislim na političke odnose, na saradnju.

17 O: Pa, ja se u biti nisam bavila politikom. Radila sam u izornoj
18 komisiji, radila svoj stručni posao, i kao predsednik komisije sam bila po toj
19 funkciji, pošto sam bila diplomirani pravnik sa položenim ispitom, ali sam imala
20 kontakte kao javni pravobranilac jer je on bio poput /nerazgovijetno/ predsednik
21 opštine. Jer, *de facto* sam ja bila društveni advokat, s tim što je razlika u
22 tome što advokat postupa po punomoći, a javni pravobranilac postupa po zakonu.
23 Što znači da bilo koji posô, koji sam ja trebala da odradim, a radila sam
24 uglavnom u imovinskim odnosima, nije mi trebala ničija punomoć, ni predsednika

25

26

27

28

29

30

1 opštine, ni predsednika Izvršnog vijeća, i bilo koji ugovor koji bi potpisao
2 predsednik općine ili predsednik, ovaj, Izvršnog vijeća nije bio punovažan ako
3 na njemu nema saglasnosti javnog pravobranilaštva, niti se takav ugovor mogao
4 knjižiti u zemljišnim knjigama.

5 Tako da u tom smislu sam s njim, onoliko kol'ko je to bilo potrebno,
6 saradivala, ali što se tiče politike, osim ono što sam rekla kad sam bila u ovoj
7 delegaciji kad me je pozvao, i nekakvih tako možda kontakata, dežurstva i to... to
8 je to.

9 Jer, da napomenem, ja nisam član nijedne stranke, bila sam član Saveza
10 komunista, dok je on postojao, posle toga više nisam bila član nijedne stranke,
11 ni dok sam bila u Kninu, ni posle dok sam... kad sam došla u Beograd.

12 P: Da li ste imali priliku da čujete od gospodina Babića o tome šta
13 misli rukovodstvo Srbije npr. o referendumu, o referendumskom pitanju i o
14 formiranju Vlade?

15 O: Ja sam u... u vreme kad su se pripremali ti izbori - znači, nakon što
16 je Skupština donela odluku i mene imenovala u Centralnu izbornu komisiju,
17 imenuje me kao predsednika - onda sam imala u tom periodu kontakte sa... sa
18 pokojnim gospodinom Babićem i čak sam, mislim, da li dva ili tri puta bila i u
19 njegovom stanu sa nekim svojim saradnicima. Ja se dobro sjećam da taj tekst
20 koji je išao na glasački listić, to je on lično rekao, ovaj, da sa tekstom koji
21 je glasio: Da li smo za pripaj... da li je SAO Krajina za pripajanje, ovaj,
22 Republici Srbiji? On je nama rekao da se na to strahovito ljutio gospodin
23 Milošević, i da je od njega tražio da taj dio, da taj tekst takav ne ide. Da, da
24 smo za ostanak u Jugoslaviji sa Srbijom i Crnom Gorom, a ne i za pripajanje,
25 međutim, on je rekô: "To ne može on nama određivati, to je naša želja, mi to
26 hoćemo," i da je tada, po njegovom, došlo do nekakvog velikog razlaza između
27 njih dvojice.

28
29
30

1 To, mislim, sasvim odgovorno tvrdim da je to meni i ljudima koji su bili
2 sa mnom tom prilikom /sic/. Međutim, taj tekst je išao, lično ga je napisao
3 gospodin Babić svojom rukom i ja sam ga kasnije nosila, kad smo naručivali drugi
4 materijal, u grafičko poduzeće "Mladost", da se odštampa.

5 P: Hvala Vam. U Vašim odgovorima rekli ste da ste od 1975. do 1983.
6 godine radili kao sudija krivičar, pa me interesuje, da li ste, kao sudija
7 krivičar, bili u prilici da se sretnete sa nekom krivičnom prijavom koju je
8 obrađivao gospodin Martić, kao policajac?

9 O: Da.

10 P: Da li nam možete reći kakav je Vaš profesionalni utisak o kvalitetu
11 tih prijava, ili nekvalitetnosti prijava, dakle, ne mislim da sugerišem odgovor,
12 pitam kakve su bile te prijave?

13 O: Ja mogu reći, ovaj, vjerovatno znate postupak da ide prvo krivična
14 prijava koju obrađuje, ovaj, SUP, odnosno, radnici SUP-a, a u... kol'ko se sjećam,
15 odnosno sjećam se, gospodin Martić je u to vrijeme bio inspektor i imala sam
16 prilike da, ovaj, gledam te njegove prijave, kao i sve druge, jer kasnije kad
17 je... kasnije zakon kad je izišao onda su te policijske prijave morale biti, ovaj,
18 izdvojene, ali taj prvi period su bile, ovaj, sastavni dio predmeta. Bile su
19 izuzetno dobro obrađene, izuzetno dobro, i ono što je vrlo bitno, ja to doista
20 želim da kažem, jer moje isključivo je da /nerazgovijetno/ kažem istinu i samo
21 istinu i kao čovek i kao čovek iz te profesije, ovaj, nikad se nije dogodilo da,
22 što je znalo biti slučajeva, da neko malo pos... /nerazgovijetno/ ili pod uticajem
23 nekih lokalnih vlasti nešto promijeni, gospodin Martić je tu bio do kraja
24 dosljedan, vrlo profesionalno je radio taj svoj posô, onoliko koliko sam ja
25 imala kontakta s njime.

26 P: Može li se reći, na osnovu ovoga što ste nam kazali, da je postupao u
27 potpunosti po zakonu?

28
29
30

1 O: Apsolutno.

2 P: Hvala Vam. Rekli ste da ste se sretali sa krivičnim prijavama koje je
3 gospodin Martić kao inspektor policije dostavljao Tužilaštvu i Sudu, u periodu od 1975.
4 do 1983. A da li nam možete reći da li ste uopšte upoznali gospodina Martića? I, da
5 idem sa još jednim pitanjem napred, ako jeste, kada je to bilo?

6 O: Opštinski sud u Kninu, gdje sam ja radila, je ujedno vršio, obavljao, i
7 poslove istrage iz nadležnosti koje su spadale u nadležnost Opštinskog suda do
8 01.07.1977. godine, kad su osnovani istražni centri. Međutim, i nakon toga je..... su
9 sudije Opštinskog suda obavljale istrage, ali... i iz nadležnosti Okružnog i Opštinskog
10 suda, ali isključivo po nalogu dežurnog sudije Okružnog suda, odnosno, istražnog
11 centra.

12 Tako da u tim slučajevima - pošto sam ja nekako više volila da idem sa
13 policijom na ono, nego da vozim neka kola koja su bila takva kakva su, a koja ja se
14 nisam baš nešto naročito, ne snalazila, nego su mi bila, ovaj, a uvijek je policija,
15 naravno, išla na lice mjesta da obezbeđuje - tako da u tim kontaktima odlazeći u
16 policiju ili me vraćajući il' to, imala sam, ne nešto naročito, ali znate Knin je malo
17 mjesto svi se i manje-više, ovaj, pogotovo koji služimo, saradujemo se i poznajemo.
18 Inače sam imala izuzetno dobru saradnju sa Kninskim SUP-om, i kao sudija krivičar je
19 vrlo često trebalo da se obezbeđuje, ovaj, porodice oštećenih, jer je Knin velika
20 raskrsnica, ja sam, ja sam u toku godine sudila 8 krivičnih predmeta sa smrtnom
21 posledicom, kad nije u pitanju alkoholizirano stanje, i onda ste uvijek tu na oprezu da
22 neko ko je izgubio svoje dijete, da može da bude nakakvih neugodnosti i ja imala sam
23 odlične odnose sa SUP-om, nikad nisam morala da pišem nalog. Ko je bio dežurni, ili
24 neko od inspektora ili načelnik, kada ocenim situaciju, pred početak suđenja javim
25 telefonom i pošalju mi obezbeđenje.

26 P: Hvala Vam. Da li ovo trebam da razumem da ste tada imali priliku da
27 upoznate...

28 O: Da.

29 P: ...gospodina Martića.

30 O: Da, da

1 P: Hvala Vam. Govorili ste o održavanju referenduma 1991. godine. Te 1991.
2 godine dešavaju se, dešava se i čitav niz drugih događaja. U vezi sa tim me interesuje
3 da li imate neko iskustvo ili neko saznanje o ponašanju gospodina Martića, u tom
4 periodu, kada su u pitanju njegovi odnosi prema građanima? Da li je on pravio razliku
5 između građana, suština je mog pitanja.

6 O: Da. Ja sam se, pošto sam ja 1937. godište, i u toku Drugog svetskog rata sam
7 zapam... bila sam ja jedna od izbeglica u kraju gde sam rođena, i kad su u Kistanje, koje
8 je 30 kilometara udaljeno od Knina, stigle prve izbjeglice iz Zadarskog zaleđa, ovaj, i
9 kada sam ja to čula preko *Radio Knina*, ja sam se strašno, mislim, tako mi je bilo to,
10 prosto teško i ja sam sa mojom jednom prijateljicom kolima otišla sam, sasvim
11 samoinicijativno, kao građanin, niko me nije poslao, nego i... Tamo sam zatekla masu tih
12 izbjeglica u jednoj napuštenoj školi, koja je... jer je napravljena nova, pa je ostala ta
13 stara škola bez struje, bez vode, bez igdje ičega, škola koja nije bila u funkciji
14 nekih možda 5-6 godina. I meni je sve to strahovito teško palo i ja sam došla, cijelu
15 noć nisam bukvalno spavala, i razmišljala sam šta treba pomoć' tim ljudima.

16 P: Mogu li - oprostite, gospodo Vujanić - dakle, samo da Vas prekinem. Vi
17 pričate o napuštenoj školi u Kistanjima i izbeglicama. Jesam li Vas...

18 O: Da.

19 P: ...dobro razumeo?

20 O: Da, da, da, da.

21 P: Vi ste nam rekli da ste otišli do te škole jer ste čuli da su tamo neke
22 izbeglice, pa ste ih tamo i zatekli?

23 O: Da.

24 P: Sada ste počeli da nam govorite o tome šta ste planirali da uradite u toj
25 situaciji?

26 O: Da.

27 P: Možete li nam prethodno reći, odakle su bile te izbeglice?

28 O: Te izbjeglice su bile iz -

29 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ja bih želio da dobijem kontekst i podatke
30 vezano za vrijeme. Ovi su izbjeglice bili u Kistanju, a došli su iz područja u Zadru,

1 odnosno, iz pozadine Zadra. Jeste li to spominjali...

2 SVJEDOK: Da.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] ...kada ste govorili? I da li ste
4 mislili na Drugi svjetski rat?

5 SVJEDOK: Ne, ne, ne, ne. Ne, to su izbjeglice koje su... to je bio neki
6 period ljeta 1991. godine, sjećam se po tom kako je to... kako su izgledali i
7 obučene i sjećam se, ne mogu da se sjetim, naravno, datuma. To su bile
8 izbjeglice, mislim Ravnih Kotara, iz Zadarskog zaleđa, ja baš taj dio ono nešto
9 geografski, znam tako, ali ne znam nešto posebno, nisam tamo nikad boravila,
10 osim što sam prolazila. A, oni su izbjegli i tad su bile smještene u toj
11 napuštenoj školi u Kistanjama, jer ta škola nije bila godinama u funkciji, pošto
12 je sagrađena nova škola pa su tamo djeca, ovaj, a to je svakako bio neki ljetni
13 period.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Uspio sam da shvatim. A kako su oni
15 povezani sa Drugim svjetskim ratom?

16 SVJEDOK: Ja se izvinjavam, ja sam rekla da sam ja kao dijete bila
17 izbjeglica u Drugom svjetskom ratu, i to je bio moj motiv kad sam čula preko
18 Radio Knina da su stigle izbjeglice, ja sam se sjetila svog djetinjstva, i to je
19 bio moj motiv da ja samoinicijativno odem da vidim šta je sa tim narodom koji je
20 tamo došô, jer to je objavljeno preko *Radio Knina*.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Puno Vam hvala. Time je to sada
22 razjašnjeno. Vi to niste isprva bili rekli, tako da Vas molim kada odgovarate na
23 pitanje, pokušajte da se ograničite samo na postavljeno pitanje. Uveren sam da,
24 kao sudija, razumete potrebu da se bude precizan, jer smo sada bili zbunjeni.

25

26

27

28

29

30

1 Vi niste rekli da ste bili izbeglica nakon Drugog svetskog rata, tako da
2 mi se učinilo kao da kažete da su to bili ljudi koji su bili izbeglice iz Drugog
3 svetskog rata. Tako da, pokušajte da se ograničite samo na postavljeno pitanje.
4 Vidim da ste ustali, gospodine Whiting?

5 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala. Da li bi moglo ponovo da se
6 postavi pitanje u vezi datuma ovog događaja, jer nije razjašnjeno i pitam se da
7 li je tačno bilo prevedeno ili je, pak, došlo do greške u prevodu?

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Vi kažete da ti ljudi koji su bili u
9 školi u Kistanjama, koje je to godine bilo, kog meseca, dana, kada ste ih
10 videli?

11 SVJEDOK: To je bila 1991. godina, datuma sigurno se ne mogu sjetit', ali
12 sjetiću se da je to bilo neki... neko ljetno vreme.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Puno Vam hvala, izvolite gospodine
14 Milovančeviću.

15 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

16 P: Gospođo Vujanić, možete li nam samo kratko reći ko su bili ti ljudi,
17 kako su bili obučeni i da li im je bila potrebna pomoć, koliki je bio njihov
18 broj?

19 O: Pa to su bili ljudi, kako su nama rekli, iz tog Zadarskog zaleđa,
20 mislim Ravnih Kotara, ako se ne varam, uglavnom iz tih seoskih sredina, koji su
21 rekli da su čak ujutro negdje rano, bili su na njivama. Po tome se i sećam da je
22 to bio taj neki period; žene, djeca, starci, mislim u jednom haotičnom stanju u
23
24
25
26
27
28
29
30

1 jednoj školi, koja je bila, kažem, napuštena, i bez igdje išta, sa neakvim
2 možda zavešljajima i ne znam tako, ovaj -

3 P: Hvala Vam, dovoljno je. Možete li nam reći, zašto su oni - kažete sa
4 tih njiva ujutro je bilo - pobjegli? Od čega su pobjegli, od koga?

5 O: Pa po... pobjegli su od nap..., od nap -

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Oprostite, gospodine Milovančeviću,
7 možda je došlo do problema s prevodom. Ja nisam čuo da je svedokinja rekla da su
8 pobjegli sa svojih farmi. Ona je rekla da su oni bili na svojim domaćinstvima tog
9 jutra, a kasnije su se našli u toj napuštenoj školi. Pa mene interesuje sada,
10 kako su se oni našli u toj školi?

11 G. WHITING: [simultani prijevod] Molim Vas, oprostite što prekidam,
12 časni Sude.

13 Moram da uložim prigovor, jer o tome se uopšte ne govori u sažetku po
14 pravilu 65ter. Ovo je prvi put da sada čujemo da će se o tome govoriti, i
15 svakako gospodin Milovančević nije iznenađen ovime, i čini se da zna o čemu ona
16 govori, tako da ulažem prigovor na ovaj deo iskaza budući da nismo bili
17 obavešteni o tome.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću?

19 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, kolega tužilac je u pravu, što se ov... što
20 se njegovog prigovora tiče, u ovome smislu da mi to nismo najavili. Međutim,
21 gospođa svedokinja je mene iznenadila svojim odgovorom, pa sam ja sad hteo samo
22 da, kada je već to pomenula, da ne napravimo konfuziju u predmetu o čemu se
23 radi. I Vi ste tu postavili neka pitanja pa, ako dopuštate, samo da...da
24 završimo sa ovim jednim pitanjem. Više se tom temom nećemo baviti.

25

26

27

28

29

30

1 A, inače je kolega u pravu, ovo kao temu mi nismo obrađivali.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ako se time niste bavili, a
3 iznenađeni ste, Vi nećete sada samo postavljati pitanja o tome. Ja mogu da
4 postavim pitanje, zato što nisam razumeo i pokušavam da shvatim kako se ta priča
5 uklapa sa ostatkom iskaza svedoka, i nisam video odakle dolazi ta priča i kako
6 se uklapa. Sad, ukoliko se ulaže prigovor na temelju toga da o tome nismo bili
7 obavešteni u obavesti po 65ter, onda mi se čini da nema potrebe da postavljate
8 dodatna pitanja o ovome. Pređite na sledeću temu. Puno Vam hvala, gospodine
9 Milovančeviću.

10 G. MILOVANČEVIĆ: Saglasan sam, časni Sude, hvala Vama.

11 P: Gospođo Vujanić, kakav je u toku 1991. godine, da li znate, kakav je
12 bio odnos gospodina Martića prema građanima hrvatske nacionalnosti? Da li Vi
13 imate o tome bilo kakvo saznanje?

14 O: Ja se izvinjavam, ovaj, što je došlo do nesporazuma, časnom Sudu. Ovo
15 je bio nekakav uvod, upravo ono što hoću da kažem. Posledica tog što sam
16 prethodno pričala je da sam se ja bavila nekom humanitarnom poslovima ...

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu je.

18 O: ... i upravo tada... pošto s tim poslom kojim sam -

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospođo Vujanić, dopustite da Vas
20 prekinem. Mi smo doneli odluku da ne treba da govorite o tom delu iskaza i
21 zaboravite sada to. Da li znate nešto o stavu gospodina Martića prema Hrvatima?

22 SVJEDOK: Znam. Meni je dugo vremena bila porotnik gospođa Katica Čačić,
23 profesor geografije, koja je po nacionalnosti Hrvatica, a sticajem okolnosti,
24
25
26
27
28
29
30

1 inače sam znala već kad sam došla u Knin, jer je stanovala u istoj zgradi gde sam ja i
2 stanovala kao podstanar. Ja sam jednog dana kad sam došla s posla, ona je došla na
3 moja vrata sva uplakana, a znam njen muž Branko - koga odlično smo, mislim, znali,
4 bili smo jako dobri - je bio u to vrijeme operisan u Splitu. I ona je došla uplakana i
5 rekla sam: "Šta je Katice? Šta se dogodilo?" Kaže: "Ja sam se vratila iz Splita i neko
6 je u moj stan ušao". "Ko?" "Ušli su neki ljudi koji su izbjegli,"

7 Ja sam njoj rekla: "U redu, ovaj, ako nemaš gdje prespavati," pošto je to bilo
8 popodne, "dođi, 'ajde ostani kod mene, ako ne, ovaj, pa ćemo to riješiti".

9 Ona je rekla ne, da ima neke rođake, i ja sam stvarno sutra ujutru otišla
10 odmah kod tadašnjeg ministra pravosuđa, gospodina Matkovića, i rekla sam mu i istog
11 momenta sam okrenula gospodina Martića, koji je u to vrijeme, koliko se sjećam, bio
12 sekretar SUP-a ili tako... ili ne znam načelnik, kako se zvao, i rekla sam mu šta se
13 dogodilo, i s tim da smo se složili da takve stvari /nerazgovijetno/. Istog dana, te
14 osobe koje su bile ušle u stan Branka Čaćića, su bile u toku dana iz tog stana
15 iseljene. Drugo, kad su... po, naravno, po nalogu...

16 P: Gospodo...

17 O: ...po nalogu...

18 O: ...gospodina Martića -

19 P: Molim Vas, oprostite, gospođo Vujanić, izvinite molim Vas što Vas prekidam.
20 Da li nam možete opredeliti period vremena, za ovaj prvi slučaj, za vašu porotnicu? Ne
21 mislim na datum, ne mislim... makar period godine, ako možete da opredelite?

22 O: Izvinjavam se, za ovo što sam sad rekla? Da?

23 P: Za Katicu Čaćić, da, to je period -?

24 O: To je period 1991. godine, upravo to vrijeme kad su stigle te izbjeglice iz
25 Zadarskog zaleđa, to je taj period. To je taj period ljeto 1991. godine, mislim, tako
26 negdje.

27 P: Hvala Vam, hvala. Sada, molim Vas, hteli ste da kažete nešto o nekom drugom
28 slučaju, koliko sam razumeo, pa sam Vas ja prekinuo. Nastavite, molim Vas.

29 O: Da, kada su stigle izbjeglice iz Drniša ja, baveći se, zato je bio i onaj
30

1 uvod, baveći se to humanitarnom sa mojim prijateljicama - tada je... sa tim
2 izbjeglicama su stigli i Srbi i Hrvata je bilo puno i ja se dobro sjećam, to su
3 bili neki večernji sati, možda oko devet sati, možda čak i deset, da je tada u...
4 to je bila Skupština, odnosno, Sala sindikata, tako se zvala, gdje smo mi radili
5 tu humanitarnu pomoć, došao je gospodin Martić i lično meni rekao, pošto sam ja
6 te žene, 'ajmo reć', vodila koje su se bavile tim humanitarnom... to su uglavnom
7 sve bili ljekari i moje kolegice, prijateljice sa, koje smo se same
8 organizovale, i meni rekao, kaže: "Molim te," kaže, "u grupi ovih izbjeglica ima
9 i Hrvata, nemoj da se nešto dogodi, jednako ih primite kao što primite i Srbe."
10 Ja odgovor... To je lično meni rekao gospodin Martić.

11 U toj grupi je doista bilo i Hrvata, ja se dobro sjećam da je bila... su
12 bili roditelji od poznatog košarkaša Vranjkovića, čija je majka bila Hrvatica.
13 Ona je bila jedna, tako, žena visoka. Ja nisam imala, mi nismo imali robe da joj
14 damo za nju, da joj nešto pomognemo. Sutri, prekosutri dan, kol'ko su tu ostali,
15 ja sam otišla u moju kuću i donijela sam svoj dio garderobe da joj dam. Tako da
16 to, zasigurno, tog se uvijek sjećam i to je to što je bilo.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Oprostite, mogu li da Vas prekinem?
18 Mene brine pitanje vremena, gospođo Vujanić.

19 Da Vas nešto upitam. Koje je nacionalnosti bila ona osoba porotnik?

20 SVJEDOK: Hrvatska.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu, izvolite nastavite, gospodine
22 Milovančeviću, i molim Vas da kontrolišete svedoka.

23 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala. Gospođo Vujanić, malopre ste pomenuli izbeglice,
24 i Srbe i Hrvate, koji su dolazili iz područja Drniša. Jesam li u pravu?

25 O: Da.

26 P: Šta se to da...događalo u Drnišu i kada, pa su se pojavile izbeglice?

27

28

29

30

1 O: Pa, to je bilo isto negdje, ja znam kad sam se bavila tim radom, to
2 je bilo valjda negde u jesen te 1991. godine, koliko se ja sjećam. Ovaj, vojska
3 je tad imala neke svoje operacije, pravo da Vam kažem, ja u tom dijelu nisam
4 imala, ne mogu da -

5 P: Hvala, dovoljno je. Kada kažete: "Vojska je imala operacije," na koju
6 vojsku mislite?

7 O: Na ju...Jugoslovensku narodnu armiju.

8 P: Hvala. Da li ste -

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Oprostite. Da li su ti ljudi bežali
10 pred akcijama Jugoslovenske narodne armije?

11 SVJEDOK: Ja jedino što znam je da su oni došli u Knin i da smo mi njih
12 prihvatili kao izbjeglice. Ja, pravo da Vam kažem, kakve su bile i šta, nisam u
13 to -

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospođo... hvala. Ovaj poslednji deo je
15 bio odgovor na moje pitanje.

16 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala Vam.

17 P: Gospođo Vujanić, da li ste pratili suđenje gospodinu Babiću?

18 O: Pa da, jednim dijelom, kol'ko mi je to dozvoljavalo moje...

19 P: Da li ste upoznati sa njegovom izjavom o krivici?

20 O: Da.

21 P: A koje je Vaše -

22 G. WHITING: [simultani prijevod] Ulažem prigovor. Ovo takođe nije na
23 sažetku po 65ter.

24 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću?

25 G. MILOVANČEVIĆ: Povlačim svoje pitanje, časni Sude. Završio sam glavno
26 ispitivanje. Hvala.

27 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Puno Vam hvala, gospodine
28 Milovančeviću. Gospodine Whiting?

29

30

1 Unakrsno ispituje g. Whiting:
2 [Tužitelj ispituje putem prevoditelja]
3 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.
4 P: Dobar dan.
5 O: Dobar dan.
6 P: Gospođo Vujanić, ja sam Alex Whiting i ja sam jedan od tužilaca u
7 ovom predmetu, i postaviću Vam nekoliko pitanja. U petak ste govorili o smrti
8 Vase Pečara, da li se toga sećate?
9 O: Da.
10 P: I rekli ste da ste mislili da se to desilo krajem 1990. godine a,
11 zapravo, to je bilo u proleće 1991., zar ne?
12 O: Verujte, ne, ne mogu ja da se sjetim tih, nisam... datuma ni... Ja mogu
13 da se setim izuzetno svojih datuma u poslu gde sam ja, ovo su za mene bile neke
14 tako, slučajevi koji su se događali, tako da nisam to nešto posebno evidentirala
15 da bi pamtila. Slučaja se sjećam, ali datuma, jer jednostavno to nešto nije što
16 je dio mog posla.
17 P: Dakle, vratimo se na ovaj događaj, na slučaj smrti Vase Pečara. Da li
18 nam Vi kažete da se ne sećate datuma kada se to desilo?
19 O: Ne.
20 P: Nije poznato ko je ubio Vasu Pečara, zar ne?
21 O: Ja to ne znam, samo znam ono što se pričalo i što sam ja čula tamo,
22 da je... su njega ubili, kako je narod govorio 'ustaše', da je njegov... to je, to
23 ja mogu da kažem ono što sam čula, što se pričalo u Kninu i što se pričalo na
24 toj sahrani. Da je njegov djed, tako, čije je on ime nosio, poginuo, da su ga
25 isto ubili -
26 P: Gospođo, gospođo...
27
28
29
30

1 Vi nikada niste čuli da je neka konkretna osoba bila identifikovana kao
2 ubica Vase Pečara u svim tim pričama koje su o tom događaju kružile?

3 O: Ne.

4 P: Možete li mi, molim Vas, objasniti kako to da je bilo priča da su ga
5 ustaše ubile, a Vi ste to ponovili tokom svog glavnog iskaza, a i maločas?
6 Odnosno, ako se ne zna ko je ubica, kako se onda zna, kako se onda može reći da
7 su ga ustaše ubile?

8 O: Pa, vjerovatno način, gdje on nađen i gdje je ubi... kako je ubijen. Ja
9 samo kažem, ponavljam ono što sam mogla da čujem, i ništa mimo toga. Ja bih
10 mogla da govorim o onome da je /nerazgovijetno/ -

11 P: Ali, gospođo Vujanić, Vi znate da kad se kaže ustaše, misli se na
12 ljude i vladu iz vremena Drugog svetskog rata, zar ne?

13 O: Da. Da.

14 P: I kada se za nekog kaže da je ustaša, to je prilično ekstremno, to je
15 jedna ekstremna izjava, tako nešto je... to su jake reči, da se kaže nešto tako za
16 nekoga.

17 O: Pa, nažalost u tom periodu, u tom periodu kad je počelo ovo što je
18 počelo na tim prostorima, riječi 'ustaše' i 'četnici' su bile vrlo često, ovaj,
19 upotrebljivane i sa jedne i sa druge strane, znate.

20 P: Ne samo tokom tog perioda, već i u petak, kada ste svedočili. Vi ste
21 ovom Veću u petak rekli da su ga ustaše ubile. To je na 64. stranici Vašeg
22 iskaza od petka.

23 O: Da, to je... to je to što sam ja čula, ja ne mogu drugo ništa reć'.
24 Što je narod govorio, što se pričalo na tom sprovodu, koji je bio... ja mislim da
25 je bilo par hiljada ljudi na tom sprovodu, i to je to što sam ja čula i što se
26 inače...

27 P: Složićete se sa mnom da je nemoguće, na osnovu načina kako je ubijen
28
29
30

1 i mesta gde je pronađen, da se zaključi da su ga ustaše ubile?

2 O: Gospodine tužioc, ja se opet ponavljam. Nisam ja vodila istragu kao
3 neko /nerazgovijetno/ nekoga. Ja sam rekla, ja... ono ovdje što se pričalo da je
4 on ubijen od strane ustaša, i to su rekli da su to komšije /nerazgovijetno/-

5 P: Ali, gospođo, ovo je 2006. godine, Vi svedočite pred Međunarodnim
6 sudom u Hagu. Da li ste u petak smatrali da je takva informacija dovoljno
7 pouzdana da biste mogli da je saopštite sudijama? Da li je to bilo Vaše
8 verovanje tada?

9 O: Nisam razumela, kada da li je bilo moje verovanje?

10 P. Vi nam kažete: "Pa, to je ono što sam čula," itd., ali Vi ste,
11 pretpostavljam, smatrali da je to dovoljno važno i pouzdano da nam o tome
12 govorite u petak. Vi ste o tome govorili sudijama u petak. Da li ste smatrali da
13 je to dovoljno pouzdana informacija da nam je možete saopštiti?

14 O: Ja ponovo ponavljam da je... da sam ja rekla ovo i da mislim ono što je
15 se pričalo u Kninu, što se pričalo od... u to vrijeme kad je on poginuo, i da je
16 to izazvalo strahovito jednu uznemirenost, i to je to. Nažalost, nažalost se
17 nikad nije pronašao ubica, ovaj...

18 P: Gospođo, da li biste se složili, gospođo, da taj izraz 'ustaša' je
19 zastrašujući izraz, da je bio zastrašujući izraz, da su ga tako doživljavali
20 Srbi 1991. godine, pa čak i dan-danas?

21 O: Pa, ja ću nešto reći, svoje lično mišljenje i ono što se mo... što se
22 moglo čuti, da Vam kažem, Vi uzmite -

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Molim Vas, pokušajte da odgovorite samo na postavljeno pitanje. Da li
2 biste se složili sa mnom da izraz 'ustaša' je zastrašujući izraz? Da se tim
3 izrazom širio strah među Srbima 1991. godine. To je istina zar ne?

4 O: Pa, riječ 'ustaša' sigurno da je nešto što užasno uznemirava Srbe,
5 sigurno da jeste. Ali je to nešto, pa mi svi znamo kako je gospodin Glavaš, bar
6 smo to gledali, ovaj, predstavljao svoje borce i rekao /nerazgovijetno/, to je
7 bilo stalno i na televiziji i pjesme gdje su oni tako sebe predstavljali. A to
8 je izazvalo strah, sigurno. Ništa to nije novo.

9 P: U redu. Idemo sada korak po korak. Rekli ste nam sada da je izraz
10 'ustaša' itekako uznemirujući za Srbe. Da li biste se složili sa mnom da ste Vi
11 relativno olako upotrebili taj izraz tokom svog iskaza? Odnosno, rekli ste za
12 nekoga da je ustaša, za osobu koja uopšte nije bila ni identifikovana. Pa da li
13 biste se složili sa mnom da ste suviše olako upotrebili taj izraz?

14 O: Mi se očigledno, gospodine tužioče, nismo razumili. Ja sam samo rekla
15 ono, rekla ono, o svim drugim činjenicama ono što mi je poznato, sa čim...
16 svjedočila ono šta je tada uslijedilo nakon što je poginuo Vaso Pečar, šta je to
17 bilo u Kninu što smo, što je narod pričô, što se čulo, to je... to je
18 jednostavno to. Nisam ja ta koja sam odredila ko je ubio, da je ustaša, nego ja...
19 /nerazgovijetno/, ja sam rekla i u tome jeste razlika između ovog što Vi mene
20 pitate i mog odgovora, što je to ne... što se tako pričalo u narodu da je ubijen,
21 da je ubijen od strane ustaše. I nast... naravno se /nerazgovijetno/ da mu je
22 tako poginuo i njegov djed, čije je on nosio ime.

23 P: Da li ste Vi poverovali u to? Da li ste smatrali da je to istina? Da
24 li ste smatrali da su ga ubile ustaše?

25 O: Pa, da Vam kažem, sigurno da.

26

27

28

29

30

1 P: Na temelju čega?

2 O: Pa, on je ubijen u tom svom selu prema Kijevu, i ubijen je, ne znam

3 zašto, ko bi ga drugi mogao ubiti? A pogotovo kad se pogleda da je i njegov djed

4 stradao u toku Drugog svjetskog rata, tako da... da.

5 P: Gospodo, da li možemo da kažemo da ste Vi smatrali da su svi članovi

6 HDZ-a ili hrvatske policije zapravo bili ustaše?

7 O: Ne. Ne.

8 P: Pa, kako to da ste, onda, zaključili da je osoba koja je ubila Vasu

9 Pečara je bio ustaša?

10 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Svedok je... govorila o ustašama, o

11 više osoba.

12 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala. Dakle, ljudi koji su ga ubili.

13 Da Vas pitam sledeće: Da li Vam je poznato da li ga je ubilo više osoba ili ga

14 je ubila samo jedna osoba ili, pak, ne znate?

15 SVJEDOK: Ne.

16 G. WHITING: [simultani prijevod] Vratimo se na nešto što ste ranije

17 izjavili. Vi ste pomenuli gospodina Glavaša. Ovo ime je već bilo pominjano u

18 ovom suđenju i gospodin Glavaš je jedan ekstremista i onda, i danas se smatra

19 jednim ekstremistom i unutar HDZ-a, zar ne? Je li to tačno?

20 O: Moguće da sada, da. Ali je on dugo bio perjanica HDZ-a.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 To je moje mišljenje, moj lični stav.

2 P: A taj zaključak izvodite na temelju čega?

3 O: Taj zaključak izvodim na osnovu što se sad protiv njega pokreće
4 postupak. Ja, iako živim u Beogradu, imam kablovsku televiziju i svakodnevno
5 gledam hrvatsku televiziju i pratim šta se događa. I očigledno da postoji
6 nekakva volja sada da on bude izveden pred lice pravde, koje je... da li je to sad
7 neka predizborna i to... to je sad drugo pitanje, ali očigledno da on ne
8 predstavlja više u HDZ-u, jer su to neki unutrašnji sukobi, pa je iz tih razloga
9 pokrenut postupak, ja u to ni... nit' hoću, nit' mogu da ulazim, ali je
10 činjenica da on više ne predstavlja u HDZ-u ono što je nekad predstavljao.

11 P: Ali time niste odgovorili na moje pitanje, kako to da ste zaključili
12 da je on bio predvodnik 1991. godine?

13 O: Pa, na osnovu njegovih istupa. To sam ja svojim očima gledala na
14 televiziji, gdje on kaže svojim borcima. Pozdravlja ih sa "Zdravo, ustaše," ili
15 već kako je rekô: "Bok, ustaše" i oni... "Pa, šta se plašite? Šta se plašite da
16 kažete?" To je... mislim, to... ti snimci, može da proveri ko god hoće, to postoji.
17 To sam ja svojim... dakle, nije mi niko ni rekao, ni ono, nego sam to svojim očima
18 vidila na televiziji.

19 P: U redu, taj snimak imamo u spisu. No, istina je, gospođo Vujanić, da
20 gospodin Glavaš nije predstavljao većinu ljudi u HDZ-u, niti u Hrvatskoj. On je
21 bio ekstremista, zar ne?

22 O: Ja sam govorila onoliko kol'ko, kol'ko ja znam. Ja sam Vama rekla, nisam
23 se ja nešto posebno bavila, niti bavila politikom, to je moje lično saznanje
24 onoliko koliko pratim pre, i sad kol'ko pratim to i... nažalost, to je tako, hvala.

25

26

27

28

29

30

1 Ja ih nisam prebrojavala kol'ko ih je bilo, i šta ih je bilo ali ovo što
2 mogu da kažem da je pobjedom HDZ-a počelo sve naopako na onim prostorima.

3 P: Gospođo, kad je reč o ustašama, Vi ste rekli da ste Milana Martića
4 dobro vremenom upoznali. Sećate se da ste to izjavili?

5 O: Da, da.

6 P: Da li je on koristio termin 'ustaše'?

7 O: Ne, da Vam ka... Moji svi kontakti sa gospodinom Martićem su bili... bili
8 službeni, i dok sam radila kao sudija i posle kad sam se bavila ovim poslom, to
9 su sad dva momenta kad sam ja... koje sam ovdje iznela. Prema tome, nije
10 upotrebljavao, a nisam ni ja upotrebljavala taj... ja sam ovo ispričala šta je
11 narod pričao kad je poginuo Vaso Pečar, i molim Vas da me tako i shvatite.

12 P: A zbog čega Vi niste upotrebljavali ovaj termin 'ustaše'? Koji je bio
13 razlog za to?

14 O: Ja nisam upotrebljavala izraz ni 'ustaše', ni 'četnici'. Možda mi se
15 nekad, ne znam, u nekim razgovorima, ali jednostavno nisam bila u nekakvoj
16 tako poziciji da ima... da imam potrebe da...

17 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Oprostite, ali svjedok u stvari
18 nije odgovorio na pitanje, i nije rekla zbog čega nije koristila taj termin.

19 G. WHITING: [simultani prijevod]

20 P: Gospođo, molim Vas da odgovorite na pitanje zbog čega Vi niste
21 koristili tu riječ, šta nije bilo u redu s njom?

22 O: Ja potičem sa drugih prostora. Ja sam u Knin došla, ja potičem sa
23 drugih prostora... Taj termin 'ustaše', to je nešto što sam ja, 'ajmo reć',
24 shvatila u Kninu i čula i prosto to je nešto nije bilo što je meni bilo

25

26

27

28

29

30

1 svojstveno do te mjere, kao što je možda tim ljudima koji su živeli na tim
2 prostorima.

3 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] A zbog čega ste, onda, donijeli
4 odluku da ne koristite taj termin?

5 SVJEDOK: Nisam apsolutno nikakvu odluku donela, niti sam o tome
6 ra...razmišljala. Ne znam, ne razumem, kako donela odluku?

7 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Mislila sam da ste ranije rekli
8 da je to riječ koju Vi niste koristili, a Vijeće bi htjelo da zna zbog čega ste
9 izbjegavali upotrebu te riječi. Dopustite da Vam pomognem. Da li biste to
10 smatrali pežorativnom riječju ili pogrđnom riječju?

11 SVJEDOK: Pravo da Vam kažem, ja sam maločas rekla, ja sam odrasla na
12 nekim drugim prostorima gdje to nije bilo tako izraženo kao što je na ovim
13 prostorima, ali moguće je da sam i ja nekad upotrebila u nekim razgovorima
14 kao i drugi, međutim, ovaj, ja se nisam bavila nekim politikom, da sam negdje
15 nastupala pa da... Ali, kažem, to je bilo, to je bilo na tim prostorima u tom
16 periodu, to je nešto bilo jer je to odmah asocijalo na Drugi svjetski rat. Ja
17 sam Vam rekla i kad su ovi govorili u... kad smo bili poseti u Beogradu, govorili
18 su o tome recidivu koji su /nerazgovijetno/ ustaše za vrijeme Drugog svjetskog
19 rata. I ne znam šta je tu bilo sporno.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospođo, ono što je neobično u Vašem
21 iskazu jeste da Vam je tako jasno u Vašoj glavi, da Vi nikada niste upotrijebili
22 taj termin i, u stvari, Vi ste bili toliko svjesni tog termina da svjedočite
23 danas da znate kao činjenicu da gospodin Martić nikada nije upotrijebio taj
24 termin. Ali, Vi nama ne možete da kažete zašto. Sasvim je očigledno da ste Vi
25 intenzivno razmišljali o ovom terminu, i razlog za to je što ste mogli da
26 napravite mentalnu bilješku o tome ko to koristi i ko ne koristi,

27

28

29

30

1 a Vi lično ne koristite.

2 Mora da nam možete reći zbog čega Vi niste koristili tu riječ.

3 SVJEDOK: Da li mislite službeno ili privatno? Ja se izvinjavam,
4 gospodine predsjedniče.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Vi nama niste rekli jeste li je
6 koristili privatno ili službeno, Vi ste nam samo rekli da je niste koristili.
7 Recite nam, zašto je niste koristili?

8 SVJEDOK: Pa, nisam je koristila jednostavno što je to za mene bilo
9 neko... nešto što ja nisam... ja sam rekla, ja ne potičem sa tih prostora i ona
10 sve do 1990-ih godina, kraja 1990. i 1991. godine ja nisam maltene ni čula za tu
11 riječ. Osim, ako bi' nešto se... pročitala iz Drugog svjetskog rata pa je, ovaj,
12 u tome se spominjalo, ali se do tada ta riječ na tim prostorima nije ni
13 spominjala. Ona je počela se spominjati krajem 1990-ih, odnosno, početkom 1991.
14 godine, kada su počele ta nesreća na tim našim prostorima, i jednostavno je to
15 to. Ne znam zašto je to toliko, ja... Vi morate da shvatite da sam ja bila
16 profesionalac i vodila svoj posao -

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pitanje je precizno ovo: Zbog čega Vi
18 niste tu riječ koristili od vremena kada ste je susretali 1990-ih godina, a bilo
19 Vam je opet tako lako da je upotrebite na ovom Sudu u Vašem iskazu?

20 SVJEDOK: Gospodine predsjedniče, ja Vas molim i celo Veće da shvati. Ja
21 kad sam govorila o ubistvu Vase Pečara, ja sam ponovila ono šta je narod tada,
22 šta se pričalo u Kninu, šta je narod rekao. Nisam ja rekla, niti ja to znam,
23 niti to mogu da kažem kao profesionalac da su njega ubile ustaše, ali je to ono
24 što se pričalo...

25 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu.

26 SVJEDOK: ...i u tom kontekstu -

27 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da se onda vratimo na Vaš odgovor,
28
29
30

1 zbog čega ste odlučili da ne koristite tu riječ, otkad ste za nju saznali i kako
2 to... u stvari, da ostavimo to zasad po strani. Znači, sad, zašto ste odlučili da
3 je tada ne koristite, tu riječ?

4 SVJEDOK: Ja pravo da vam kažem, ja ne mogu garantirat' da je nekad nisam
5 i upotrebila, ne mogu mislim, pitate neke stvari koje ja ne mogu da se sjetim,
6 ali jednostavno to, ja nisam imala neke posebne potrebe da koristim ni
7 'četnici', ni 'ustaše', ni ovo, ni ono. Jednostavno, ovaj, sam radila sasvim
8 neki drugi posao da...

9 [Suci vijećaju]

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Jeste li ikada upotrijebili riječ
11 'četnik'?

12 SVJEDOK: Da, vjerovatno. Pogotovo što na prostorima gdje sam ja, ovaj,
13 rođena, tamo je bilo četnika i tamo su bili... bili su Talijani i četnici su bili,
14 tako da sam ja tad kad sam bježala, bježala od Talijana.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ali od 1990. godine, kada ste bili
16 Kninu, da li ste ikada upotrijebili riječ 'četnik'?

17 SVJEDOK: Pa, doista se ne mogu sjetiti. Kao ni za ovo 'ustaše', što je
18 sve moguće, i jedno i drugo, i da i ne ili... al' to je za mene tol'ko nešto
19 nebitno, ne znam.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Šta onda Vijeće treba da prihvati kao
21 Vaš iskaz? Vi ste rekli da nikad niste upotrijebili te riječi, da ste ih možda
22 upotrijebili, ali da niste bili skloni da ih koristite. Dakle, šta je ovdje
23 činjenica, a šta nije?

24 SVJEDOK: Ja dozvoljavam mogućnost da sam upotrebila nekad izraz i
25
26
27
28
29
30

1 'ustaše' i 'četnici'. Ne mogu da to tvrdim ni jedno ni drugo. Tako da doista ne
2 mogu, nisam nešto posebno o tome vodila računa i... ali dozvoljavam mogućnost da
3 sam upotrebila i jednu i drugu u nekakvim, tako, razgovorima, ne mogu... jer ne
4 bih mogla da se zakunem da nisam, ja ne mogu da se sjetim, da Vam kažem, to su
5 vremena koja su prošla, prošlo je 15 godina.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Mnogo Vam hvala. Možete nastaviti,
7 gospodine Whiting.

8 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

9 Da se sada usredsredimo na gospodina Martića. Zamolio bih da pogledamo
10 dokazni predmet 213, koji se već nalazi u spisu. Gospodo, ja ću Vam pokazati
11 jedan novinski članak koji je već uvršten u ovaj spis. Objavljen je 7. jula
12 1991. u novinama *Tanjug*, za koje znate da su novine koje su objavljivane u
13 Beogradu. Je li tako?

14 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Nije li to agencija, novinska?

15 G. WHITING: [simultani prijevod] Da, tako je oprostite, ali je njeno
16 sjedište bilo u Beogradu, je li tako?

17 SVJEDOK: Da.

18 G. WHITING: [simultani prijevod]

19 P: Da, u stvari nisam sasvim siguran koji je status te institucije.
20 Hvala, časni Sude.

21 Sada bih zamolio da pogledamo drugu stranu na B/H/S-u, a dno stranice na
22 engleskom jeziku. Zamolio bih da se povećaju zadnja dva pasusa. Tu se kaže:
23 "Martić je ciljao na Hrvate kao njihovog zajedničkog neprijatelja, opisavši ih
24 kao ustašku državu, koja ne želi dobro ni nama niti jugoslovenskoj vojsci."
25
26
27
28
29
30

1 Da li se sjećate da je gospodin Martić govorio o hrvatskoj vladi ili
2 Hrvatskoj kao o 'ustaškoj državi' u julu 1991.?

3 O: Ja se ne sjećam takvih stvari. Ne tvrdim da to nije govorio, i to ne
4 mogu zbilja... ovaj, ja sam jednostavno došla ovdje da svjedočim ono što znam i
5 što mi je lično poznato iz oblasti koje sam pokrivala. Ne sjećam se, evo ja sad
6 i ovaj članak prvi put, koliko se sjećam, ga vidim. Kažem, ne tvrdim da to nije,
7 ja sam rekla da sigurno u razgovoru sa .

8 P: Gospođo! Gospođo, Vi ste dobro upoznali Milana Martića. Da li su Vam
9 bile poznate njegove izjave za javnost koje je u to vrijeme davao?

10 O: Pa... ja se samo sjećam, to mi je dobro ostalo, Milana Martića, ovaj,
11 kad je narod branio da se ne oduzme oružje vojsci. Tada se to vrtilo na, ovaj,
12 televiziji, kad je on govorio ispred ovih. Ali, pravo da Vam kažem, to je
13 vrijeme koje je prošlo više od 15 godina, šta je ko rekô i u kojim novinama, ja
14 to doista ne bih htjela, niti mogu da se sjetim, niti na taj dio uopšte mogu,
15 niti želim da odgovaram, jer nešto što je -

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Oprostite, gospođo, Vi ste nam sada
17 upravo rekli, kada Vam je pitanje postavio tužilac, da ste dobro poznavali -
18 pardon, branitelj kad Vam je postavio pitanje - da ste dobro poznavali gospodina
19 Martića, da ste... da je on pravio krivične prijave, da ste saradivali vrlo dobro
20 i, u stvari, ja imam jedno pitanje koje ću Vam postaviti malo kasnije vezano za to
21 pitanje, ali kada Vam je postavljao pitanje branilac, Vi ste spomenuli da ste
22 saradivali sa njim veoma dobro i rekli da ste ga dobro - kada Vas je pitao jeste li
23 ga dobro upoznali - Vi ste odgovorili "Da". Da li se sjećate tog pitanja branioca?

24

25

26

27

28

29

30

1 I šta je sada u pitanju? Šta je ovdje činjenica? Da li poznajete gospodina
2 Martića veoma dobro ili znate samo ono što je vezano za ovaj protest, vezano za
3 oružje?

4 SVJEDOK: Gospodine predsedniče, ja sam rekla da gospodina Martića
5 poznajem, kao što ga poznajem iz vremena kad sam bila sudija, i to je to što sam
6 rekla i kod toga ostajem. Gospodina Martića poznajem u periodu ovo kad je bio -

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Rekli ste da ga dobro poznajete?

8 SVJEDOK: Da, poznajem... da, poznajem ga. Ne samo što ga poznajem kao
9 pojedine Kninjanine, /nerazgovijetno/ Knin je malo mjesto pa se manje-više svi
10 poznajemo, ali ga poznajem jer sam s njim, ovaj, službeno saradivala. Da,
11 poznajem ga.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li biste zaželjeli da završite sa
13 ovom temom ili ćemo kada se vratimo s pauze?

14 G. WHITING: [simultani prijevod] Onda to možemo i poslije pauze.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Whiting. Sada ćemo
16 imati pauzu i vraćamo se u 4 sata.

17 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Ustanite, molim.

18 ... Početak pauze u 15.30h

19 ... Sjednica nastavljena u 16.00h

20 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Ustanite, molim. Izvolite sestti.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Žao mi je što to radim Vama,
22 gospodine Whiting, ali možemo li da - da, izvolite sestti, oprostite - da se
23 osvrnemo na pitanje koje je pokrenuo gospodin Milovančević. Rekao je da bi želeo
24 da nam se obrati u vezi toga, a onda ćemo ići dalje.

25 Gospodine Milovančeviću, Pretresno veće Vam odobrava produženje.

26

27

28

29

30

1 Sad, želeli bismo da razjasnimo, do kog dana želite to produženje?

2 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, do prvog ponedjeljka, dakle, rok je po našem
3 viđenju bio sad do četvrtka, mi smo mislili do prvog ponedjeljka, prvog sledećeg
4 ponedjeljka. To je za sedam dana.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Jasno Vam je da sledećeg ponedjeljka
6 Vi nećete biti ovde?

7 G. MILOVANČEVIĆ: Jasno mi je, časni Sude, jasno mi je.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ali, Vi ćete se postarati za to.

9 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Puno Vam hvala.

11 Gospodine Whiting, na temelju toga Vi želite produženje do 6. oktobra?

12 G. WHITING: [simultani prijevod] Upravo tako.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] To se odobrava. Puno Vam hvala.

14 Gospodin Milovančević, dakle, do 25.-og, a gospodin Whiting do 6.-og.
15 Hvala. Izvolite nastavite, gospodine Whiting.

16 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

17 P: Gospođo, neposredno pre pauze ja sam shvatio da ste Vi izjavili da
18 ste dobro poznavali gospodina Martića, u vreme kada ste bili sudija, a to je
19 bilo, dakle, do 1983., zar ne?

20 O: Da.

21 P: I, možemo da kažemo da tokom 1990. i 1991. godine Vi bilo niste
22 pratili njegove izjave za javnost ili se njih ne možete sada setiti, osim one
23 jedne izjave o kojoj ste govorili tokom iskaza, tokom Vašeg iskaza, kada je bilo
24 zaplenjeno neko oružje. Da li je to tačno?

25 O: Da. Ja ne mogu da se setim, to je prošlo skoro 15 godina, onaj,
26
27
28
29
30

1 ne skoro, nego 15 godina. Vjerovatno sam neke od tih izjava čitala, ali pravo da
2 Vam kažem ne mogu... Ono što je bilo direktno sa mnom u kontaktu to se sjećam i to
3 sam rekla pred ovim Sudom. A da li sam čitala, i kol'ko, vjerovatno da jesam,
4 ali ja zbilja se ne mogu nakon tol'ko godina i u kojim novinama i šta je neko
5 izjavio, to jednostavno ne mogu da kažem pred ovim Sudom.

6 P: Slažete se sa mnom, zar ne, da 1991. godine, jula 1991. godine, Vi
7 niste mogli, ne biste mogli da kažete da su sve vlasti u Hrvatskoj ili celokupna
8 Hrvatska država je bila 'ustaška država'? Dakle, Vi ne biste mogli da primenite
9 izraz 'ustaša' na celokupnu hrvatsku državu ili na sve organe vlasti u
10 Hrvatskoj?

11 O: Naravno da ja ne mogu nikad dati takvu kvalifikaciju, kao isto kad je
12 u pitanju hrvatski narod, gdje ja imam i rodbinskih i prijateljskih veza, i onda
13 i sada, ali je očigledno... Ono što je doživljavao taj narod to -

14 P: Gospodo, prekinut ću Vas jer Vas nisam pitao za celokupni hrvatski
15 narod, ja sam govorio o hrvatskoj državi ili o hrvatskim organima vlasti. Vi ne
16 biste mogli za hrvatsku državu ili za organe vlasti u Hrvatskoj da kažete da su
17 to bili 'ustaška država'?

18 O: To je jedno ovako vrlo kompleksno pitanje, ali je činjenica da smo mi
19 tu vlast, i ja lično, i da smo je na taj način doživljavali, a sad da ja
20 razdvajam šta sve spada u hrvatsku vlast i hrvatsku državu, to je jedno pitanje
21 koje bi trebalo puno više objašnjenja i nekakvog prilaza tome, ali je činjenica
22 da je to nažalost tako.

23 P: Gospodo, kada sam Vas maločas pitao, da li ste mislili da su svi
24 pripadnici hrvatskog MUP-a ili svi članovi HDZ-a bili ustaše, Vi ste rekli "Ne".

25 O: Naravno da ne. Ne mogu ja to... nemam takav podatak da mogu o tom da se

26
27
28
29
30

1 izjasnim, mislim, izvinite, ali -

2 P: Dakle, možemo da kažemo da takođe ne možete reći da su svi organi
3 vlasti Hrvatske bili ustaški organi vlasti, zar ne?

4 O: Pa, naravno da ne mogu da kažem. Ja kažem, ja mogu da se izjasnim
5 samo nešto što imam ono pouzdano, mogu da kažem svoje mišljenje, ali ja da se
6 izjasnim, naravno da ne mogu, trebalo bi da imam nekakav dokumenat, neku presudu
7 da je to tako, mislim, meni je to pitanje potpuno nešto što mi je sasvim
8 nedefinisano.

9 P: Ne samo da je nedefinisano, već je i netačno, zar ne? Nisu svi organi
10 vlasti Hrvatske bili ustaški organi vlasti, zar ne? I Vama je to poznato, zar ne?

11 O: Pa, verovatno da nisu bili svi. Ja govorim, ja mogu da govorim neke
12 iz mog delokruga, iz mog pravosuđa, gdje sam saradivala. A ja kažem, ja se nisam
13 bavila politikom da mogu da... nisam bila u situaciji da nekog ocjenjujem je li
14 ovako ili onako. Ja kažem ono što je... sam doživljavala, što sam... smo mi svi
15 osećali, ali ja takvu jednu definiciju niti mogu niti imam nekakvo svoje pravo
16 da ja o tome dajem kvalifikaciju. Izvinite, molim Vas.

17 P: Preći ću na drugu temu. Govorili ste o novom hrvatskom Ustavu iz
18 decembra 1990. Da li se sećate da ste o tome govorili?

19 O: Da.

20 P: Da li ste ikada pročitali Ustav, taj Ustav?

21 O: Da.

22 P: Dakle, onda Vam je poznato da je tim Ustavom garantovana jednakost
23 Srba i Hrvata i da su Srbima bila garantovana nacionalna prava, zar ne?

24 O: Ja se ne mogu setiti detalja tog Ustava, naravno... naravno da sam ga
25 čitala, ovaj, ono što je bilo katastrofalno u tom Ustavu je to da je srpski narod,

26

27

28

29

30

1 koji je bio -

2 P: Gospođo, gospođo, prekinuću Vas, jer želim da se koncentrišemo na
3 moje pitanje. Kažete da se ne možete setiti pojedinoati, ali da li se sećate ove
4 pojedinosti, a to je da je Ustavom garantovana jednakost Srba i Hrvata i da su
5 Srbima garantovana nacionalna prava?

6 O: Ne mogu se sjetiti doista teksta Ustava, bilo bi ludo da ja sad
7 pričam šta je bilo prije 15 godina.

8 P: Ali sećate se, nakon 15 godina, da se status Srba promenio u Ustavu,
9 toga se sećate, zar ne?

10 O: Da, jer još... jer i ja lično osjećam posledice i sad sam posle 15
11 godina podstanar u Beogradu, i ne mogu da se vratim u svoj stan i u svoju kuću.
12 Sjećam se, dobro se sjećam toga. I to je ono nešto što je najviše pogodilo i
13 lično mene i moj narod, koji je morao da izbjegne.

14 P: Rekli ste da - koliko se sećam - rekli ste da ste otišli iz Knina
15 1992. Da li sam u pravu?

16 O: Prvog maja 1992.

17 P: Gde ste otišli?

18 O: U Beograd.

19 P: To je bila Vaša odluka, zar ne?

20 O: Da.

21 P: Dakle, premda je Ustav usvojen decembra 1990., ništa Vam se nije desilo,
22 niti Vama, niti Vašem domu 1990., 1991., niti 1992., a onda ste u jednom trenutku
23 1992., po vlastitoj volji, odlučili da odete iz Knina. Da li je to tačno?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da. Ja sam došla iz Knina u Beograd, sasvim po jednom drugom
2 privatnom poslu, nije bitno sad zbog čega, i onda sam odlučila, nakon nekoliko
3 dana, da ostanem u Beogradu, s tim što mi je dio porodice ostao u Kninu i došli
4 su u "Oluji".

5 P: Da li ste u Beogradu živeli od 1992. godine pa do današnjeg dana?

6 O: Da.

7 P: U redu. Kada kažete da se ne sećate da je Ustavom iz decembra 1990.
8 Srbima garantovana jednakost sa Hrvatima i da su im bila garantovana sva
9 nacionalna prava, da li time hoćete reći da se ne sećate toga ili je to prvi put
10 da ste to čuli, da li Vas takva neka tvrdnja iznenađuje?

11 O: Ja s... izvinjavam se, ponovite mi pitanje.

12 P: Kada kažete da se ne sećate da je Ustavom iz decembra 1990.
13 garantovana Srbima jednakost sa Hrvatima i da su im bila garantovana sva
14 nacionalna prava, da li nam hoćete reći da se ne sećate toga ili mislite da, po
15 Vama, to nije bio slučaj, dakle, da su im garantovana prava... možete li nam,
16 molim Vas, malo više objasniti šta time hoćete reći?

17 O: Ja sam maločas rekla da sam taj Ustav tada čitala i ne mogu, ja inače
18 spadam u... profesionalana sam i zakon, koliko god puta sam nešto sudila, svaki
19 put sam otvorila tekst zakona, i ne mogu doista se sjetiti. Ali, znam šta je
20 posledica bila tog Ustava i svega onoga što se dogodilo na tim prostorima - da
21 danas i ja i moja porodica i moji prijatelji i moji poznanici, nakon toliko
22 godina, ja želim da se vratim u svoj stan, al' to ne mogu, to mi je onemogućeno.
23 Pokušali smo da se vratimo u kuću, koje je na selu od mog supruga, koja je... ne
24 srušena, ali je potpuno devastirana. Ne može jer su postavili uslov kumulativni
25 da može da bude i vlasnik i, što moj suprug jeste -

26

27

28

29

30

1 P: Gospođo...gospođo, te stvari o kojima govorite, to nije ishod,
2 posledica Ustava, to je posledica događaja koji su se odigrali nekoliko godina
3 kasnije, 1995. i nakon te godine, zar ne?

4 O: Da... Pa, počinje od tog *de facto*, po mom mišljenju, po mom mišljenju,
5 ja opet govorim, počinje, neke te stvari počinju od tog Ustava. On je bio
6 prethodnica ovome što se kasnije dogodilo. Ja, opet, govorim po svom vlastitom
7 mišljenju i iskustvu što sam doživila.

8 P: Pređimo na suštinu Vašeg iskaza, a to je referendum iz maja 1991.
9 godine i želeo bih da se sada malo vratimo na sukob, do kojega je došlo na
10 Plitvicama 31. marta 1991. godine. Taj sukob se odigrao kada je policija SAO
11 Krajine, odnosno, gospodin Martić kada je poslao jedinicu policajaca na
12 Plitvice, a tu je bila i... tu su bili pripadnici specijalne jedinice policije iz
13 Knina. Da li je to tačno?

14 O: Ja Vam ne bi mogla na te detalje odgovoriti. Ja znam, onoliko kol'ko
15 znam, da je to bio sukob krajiške policije i hrvatskih redarstvenika. Nisam bila
16 prisutna, ja mogu ono kol'ko znam iz nekakvih... Nisam bila nikakav učesnik toga,
17 pa da mogu ja Vama do u detalje da o tome govorim, jer nisam bila. Znam ono što
18 sam mogla da znam kao i svaki građanin Knina ili Krajine.

19 P: Poznato Vam je da je u Krajini došlo do momentalne reakcije nakon tog
20 događaja, i 1. aprila 1991. godine Milan Babić je izdao čitav niz odluka. Da li
21 Vam je to poznato ili Vam to, pak, nije poznato?

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Ja jedino što se sjećam odluka od augusta mjeseca, Milana Babića, kad
2 je on proglasio ratno stanje, ali tih pojedinačnih odluka doista ne mogu da se
3 sjetim. Svi smo mi njih, vjerovatno, i čitali i slušali, ali ne mogu da se
4 sjetim nekih posebnih odluka, pravo da Vam kažem.

5 P: Da pokušam da Vam osvežim sećanje. Pogledajmo dokazni predmet 144.

6 Molim da se malo uveća gornji deo. Gospođo, ovo je odluka od 1. aprila
7 1991. godine.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li imate verziju na engleskom?

9 G. WHITING: [simultani prijevod] Oprostite, nisam znao da se ne vidi,
10 trebalo bi da je imamo.

11 P: Potpisao je Milan Babić, predsednik Izvršnog odbora SAO Krajina. To
12 je Odluka o prisajedinjenju SAO Krajine Republici Srbiji. To piše u prvom članu.
13 Da li se sećate da se ovo odigralo 1. aprila 1991. godine?

14 O: Ne, čak prvi put to ovako, mislim u tekstu, da vidim odluku,
15 vjerovatno jeste, ali ne sjećam se.

16 P: Premda je ovo prvi put da vidite tekst ove odluke, da li ste čuli o
17 ovoj odluci u ono vreme?

18 O: Što se ti... o ovoj odluci ja se ne sjećam i ne znam da li sam čula. Ja
19 znam onaj dio koji sam ja odrađivala kao predsednik komisije, kad je donesena
20 odluka o referendumu i o tekstu koji je bio tamo, gdje se... tekst koji već je bio
21 ovdje ispred mene, ali ovih odluka, ne mogu, vjerovatno da jesam ali ne mogu da
22 se... Ne mo..., ne mogu, ne mogu da tvrdim.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Gospođo, Vama je bila poznata odluka u vezi referenduma, to je ono
2 što nam kažete ?

3 O: Da, da, da.

4 P: U redu. Molim da pogledamo to, to je dokazni predmet 148. Molim da
5 pogledamo ovaj gornji pasus pri vrhu. Sačekaću da vidimo i verziju na engleskom.

6 Da li vidite da u prvom pasusu ove odluke, a kažete da Vam je ona
7 poznata, tu se govori, poziva se na odluku koju smo maločas videli, dakle, od 1.
8 aprila 1991. Kaže se: "Na osnovu prava naroda na samoopredeljenje, kao i na
9 osnovu prethodno donesene odluke o prisajedinjenju Srpske Autonomne Oblasti
10 Krajine Republici Srbiji, koju je donelo narodno... koju je donelo Izvršno veće
11 SAO Krajina na sednici od 1. aprila 1991. godine"

12 Budući da ovo sad imate pred očima...

13 O: Da, da.

14 P: ...da li Vam to ukazuje da ste znali o tome?

15 Vi ste danas, kada Vas je branilac ispitivao - odnosno, samo da
16 razjasnimo, ovo je bilo 30. 4. 1991. godine, a prethodni dokument je bio od 1.
17 aprila 1991. godine - i Vi ste rekli da, kada je Milan Babić želeo da referendum
18 bude o prisajedinjenju SAO Krajine Republici Srbiji, Slobodan Milošević se
19 razljutio i želeo je da to bude o Jugoslaviji. Da li se sećate da ste o tome
20 govorili?

21 O: Da.

22 P: I, zapravo, Milan Babić je želeo da referendum bude isto sročćen kao i
23
24
25
26
27
28
29
30

1 odluka 1. aprila 1991. godine i da se kaže, odnosno, da se postavi pitanje da li
2 glasači su za prisajedinjenje SAO Krajine Srbiji, dakle, da bude isto
3 formulisano.

4 O: Ja kao predsednik komisije, 'ajmo reći stupam na /nerazgovijetno/
5 posle ovog, posle 30.4.1991. godine. To što je prethodno nosilo i na osnovu čega
6 je donesena ova odluka, ja nisam u tome učestvovala, a to ponovo ponavljam, ako
7 Vas to interesuje, taj deo, kad je trebalo da se sastavi tekst glasačkog
8 listića, onda je Milan Babić u svom stanu, gdje smo bili, tako ti saradnici,
9 rekao kako se Milošević strahovito ljuti i da je protiv toga da se na glasački
10 list i da se u odluku stavi prisajedinjenje SAO Krajine Republici Srbiji, nego
11 samo da bude da je... da se izjasni da je... da se... da je narod za to SAO Krajina da
12 ostane u sastavu Jugoslavije sa Srbijom i Crnom Gorom.

13 I od ovog momenta, znači od ove sjed... kad ja budem imenovana za člana,
14 odnosno, predsednika komisije, ja mogu, mislim, to je nešto što mi je, u čemu
15 sam učestvovala i što mogu vrlo, ono što kažu, da se izjasnim sasvim pouzdano,
16 onako kako jeste.

17 P: Doći ćemo i do te teme, ali bih želeo da Vas pitam da li nešto znate
18 o tome, budući da ste o tome svedočili. Zapravo, Milan Babić jeste promenio
19 pitanje, usled pritiska koji je izvršio Slobodan Milošević, i nije više samo
20 postavio pitanje jednostavno da li glasači žele da SAO Krajina se prisajedini
21 Srbiji ili postane deo Srbije, već je uključio u pitanje i da postane deo
22 Jugoslavije. I upravo tako je to pitanje i formulisano u ovoj odluci, zar ne? On
23 je dodao taj deo, dakle da ostaje u Jugoslaviji, zar ne?

24 O: Da, da ostaje u Jugoslaviji, da.

25 P: A to je bilo usled pritiska Slobodana Miloševića
26 zar ne?

27 O: Ja Vam samo mogu reći ono što je, što sam ja čula od sad pokojnog
28 Milana Babića, da je... da se Slobodan Milošević užasno ljutio, tako je on nam
29 prenio, da se na glasački listić i da se donese takva odluka da je SAO Krajina
30 za prisajedinjenje sa Republikom Srbijom. Dao je saglasnost, po onome što je on

1 nama prenio, ja samo to mogu da posvjedočim, da se... da se referendumom izjasni
2 da je SAO Krajina, da želi da ostane u sastavu Jugoslavije sa Srbijom i Crnom
3 Gorom.

4 Međutim, ovo je tekst odluke koji je išao kasnije na glasački listić.

5 P: Gospođo, Slobodan Milošević je želeo da se tu govori o Jugoslaviji,
6 jer strategija srpskog rukovodstva u Beogradu i posebno Slobodana Miloševića, u
7 to vreme, bila je da se govori o očuvanju Jugoslavije, a ne o stvaranju srpske
8 države, zar ne?

9 O: Strategija, ono kol'ko ja znam i kol'ko ja sam upoznata, celokupni
10 srpski narod u Krajini, odnosno u Hrvatskoj, je želio da se očuva Jugoslavija, i
11 to je ono što je... doista što je tačno.

12 P: Slovenija je išla ka otcepljenju, i Hrvatska je, takođe, išla ka
13 otcepljenju. Očuvanje Jugoslavije je, u suštini, značilo očuvanje srpskih
14 područja u Jugoslaviji, zar ne?

15 O: Očuvanje Jugoslavije je značilo, mislim, to je država koja... u kojoj
16 smo mi svi dobro živili, bez obzira ko je bio koje nacije i u kojoj je
17 republici, ovaj, živio, i činjenica jedino da je srpski narod bio raspoređ...
18 rasprostanjen na više, ovaj, prostora kao što je Hrvatska, Bosna i to je njegov
19 bio životni interes. I sigurno da je to ono što je želio taj narod, i ono kol'ko

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

ponedjeljak, 18.09.2006.

Predmet br. IT-95-11-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o originalnom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladen sa transkriptom na engleskom jeziku.

1 ja znam i kol'ko smo mi shvatili, da se za to zalagalo, za očuvanje Jugoslavije,
2 da se zalagalo i rukovodstvo iz Beograda.

3 P: Ali, za njih očuvanje Jugoslavije je značilo da srpska područja
4 ostanu zajedno, zar ne?

5 O: Pa, mi smo želili da ostane celi, i Hrvatska cela u Jugoslaviji, i u
6 sklopu Hrvatske, takve republike koja je bila, da bude i srpski narod. Ali,
7 nažalost, do toga nije došlo, i zbog toga je došlo da se, da se izdvaja
8 republika SAO Krajina.

9 P: Gospođo, Vama nije poznato da u junu ili julu 1991. godine Slobodan
10 Miošević, njemu nije bilo bitno da li će Slovenija napustiti Jugoslaviju i da li
11 će najveći delovi Hrvatske napustiti Jugoslaviju, dok god srpski deo Hrvatske
12 ostane u Jugoslaviji, Vama to nije bilo poznato? Vama to nije poznato?

13 O: Pa da Vam kažem, ja nisam političar da se bavim sa tim stvarima. Ja
14 sam toliko kol'ko je... mi je kao obični gra... mislim, građanin, ovaj, ali ono
15 što zasigurno znam, ovaj, da je razbijanjem bivše Jugoslavije, narod na tim
16 prostorima došao u situaciju u kojoj se nalazi i danas, da je van svojih kuća i...
17 a kakvu je politiku, ja sam Vama sasvim odgovorno to ovdje rekla i potvrdila ono
18 što sam ja čula u vezi referendumu na kome sam ja učestvovala, šta je prenio
19 gospodin Babić u razgovoru što ga je on imao sa Miloševićem. A koje su čije
20 namjere bile ja to... ne bih u to htjela ulaziti, jer nisam nikakav analitičar ni
21 političar da o tim stvarima se ovdje izjašnjavam. Što se tiče referendumu, na
22 sva pitanja sam spremna da odgovorim jer to je područje gde sam ja bila i
23 odgovorna -

24 P: Gospođo, u redu.

25

26

27

28

29

30

1 Nastavimo da govorimo sada o referendumu. Vi ste u petak izjavili da se
2 100% ljudi odazvalo na referendum. Da li se sećate da ste to izjavili? To je na
3 73. stranici iskaza od petka.

4 O: Ja... mislim da je možda došlo do neke... ja ne mogu da sad tvrdim kol'ko
5 se odazvalo, ali znam zasigurno da je neki procenat od 98 koma ne znam kol'ko
6 sad, više /nerazgovijetno/ ne sećam, to je davno bilo, se izjasnio "za", a
7 kol'ko je tačno izišlo, ne mogu da se setim, znam da je jedan vel... vrlo veliki
8 broj, ali od onih koji su izišli da su se zasigurno preko 98% izjasnili "za", to
9 zasigurno znam, ali ne mogu da se sjetim procenata, pravo da Vam kažem, kol'ko
10 je tačno izišlo.

11 P: U redu, ali Vi prepoznajete razliku između onoga što kažete koliko je
12 ljudi glasalo "za" i koliko se ljudi odazvalo na glasanje? To su dvije različite
13 stvari, zar ne?

14 O: Pa, naravno, ali mislim da to -

15 P: I Vi ste u petak izjavili, a i danas smo ranije govorili o tome da
16 ste precizni u svom iskazu, Vi ste u petak rekli da je odaziv bio 100%. Da li
17 danas mijenjate taj iskaz?

18 O: Ne, ja, ja tvrdim zasigurno da od iziš... broja koji je izišao, da je
19 "za" glasalo preko 98, to mi je ostalo u sjećanju ali, mislim, kol'ko je izišlo
20 ne mogu da se sjetim /nerazgovijetno/, ali mislim da... da tu postoje kompletno,
21 jer sav materijal je zapečaćen, vezan tim tzv. jastenikom, i zapečen sa pečatom
22 i on je ostô, i to su dokumenta koja se mogu, ovaj, sasvim provjeriti,

23
24
25
26
27
28
29
30

1 tako da izvještaj komisije... Ne mogu da se sjetim.

2 P: Gospođo, gospođo! Ja samo čitam ono što ste Vi rekli u petak. Na
3 stranici 73 ste rekli, negdje 8472, vjerovatno, iako su se brojevi promijenili.
4 Rekli ste: "Referendum je proveden u svim opštinama koje sam nabrojala, a odaziv
5 je bio 100%, da tako kažem." Tako ste Vi rekli u petak.

6 O: Moguće da je nezgodna interpretacija, ja to ne mogu da tvrdim, ja
7 samo znam kol'ko... da je se preko 98% izjasnilo, a kol'ki je procent iziš'o, ne
8 mogu da stojim, ali u zapisniku, koji verovatno Vi da imate, ovaj, možda je
9 nespretna bila ili moja interpretacija ili eventualno... Ali ono što sad tvrdim,
10 to je, ovaj, da jeste bio jedan vrlo veliki procenat, kol'ko je tačno bilo
11 zbilja ne znam, ali znam da se preko 98% izjasnilo, ovaj, "za". Ali, mislim da
12 to ne bi trebalo da bude sporno jer to postoji u zapisniku.

13 P: Pa, važno je. Da pogledamo na Vaš izvještaj, a to je dokazni predmet
14 149, koji je u spisu u ovom predmetu i zamolio bih da pogledamo stranu 6 na
15 B/H/S-u i stranu 4 na engleskom jeziku.

16 Mislim da imamo tekst na B/H/S-u na ekranima za engleski jezik. Vidite
17 li, u ovoj posljednjoj rečenici dokumenta, da tu stoji da je 79,48% -

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Oprostite, gospodine Whiting, mi još
19 uvijek nemamo verziju na engleskom, imamo B/H/S na obadva ekrana.

20 G. WHITING: [simultani prijevod] Ja imam engleski na svome.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Onda ćemo pokušati ponovo, evo sada
22 se tekst pojavio.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. WHITING: [simultani prijevod] To je zadnja stranica /?rečenica/ na
2 dnu strane.

3 P: Gospodo, da li biste sada prihvatili da je odaziv bio, u stvari,
4 79,48%? Da li to vidite na dnu?

5 O: Da, ostajem kod ovoga. To je sigurno, to što piše u zapisniku, koji
6 vidim da je ovdje, ovaj... su članovi komisije gdje sam ja bila kao predsjednik,
7 sigurno, to je to. To je to što piše u zapisniku i kod toga ostajem.

8 P: Moramo samo nastojati da štedimo vrijeme. Znači, Vi ste u potpunosti
9 na pitanje odgovorili kada ste rekli "da".

10 Sada bih htio da pogledamo konkretno koji je bio odaziv u opštini Knin,
11 a zato bi trebali da pogledamo stranu 3 na engleskom i stranu 5 na B/H/S-u.

12 Imali ste na engleskom, ali vam je to sada nestalo, ali valjda ćete
13 naći.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Samo trenutak.

15 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala. Sada ćemo pogledati dio 10,
16 opština Knin.

17 P: Vidite ovdje da stoji broj upisanih glasača, i to 40.520, a broj onih
18 koji su glasali 37.141, ili 91,66%. Vidite li to?

19 O: Da.

20 P: A 91,66% je gotovo identično postotku Srba koji su živjeli u opštini
21 Knin u to doba, prema onome što ste Vi rekli, zar ne?

22 O: Ja da Vam kažem, ja se sjećam da je negdje bila cifra oko 92% Srba,
23 ali to su podaci koji se... , ja ne mogu znati je li su to egzaktni podaci, ali
24 ja jedino što mogu da kažem, iza ovog zapisnika koji ima ovdje u potpunosti

25

26

27

28

29

30

1 stojim i to je to što je izborna komisija tada napisala i ne mislim ništa mimo
2 toga, htjela i bilo šta da komentarišem i da... da ulazim u to.

3 P. Gospodo, ja Vas nisam pitao ništa o tome da se pridržavate zapisnika,
4 ja sam Vas samo pitao da li je postotak glasača u opštini Kinin gotovo identičan
5 postotku Srba u opštini Knin. I pretpostavljam i zaključujem da je Vaš odgovor
6 "da".

7 O: Skoro jeste. Da, skoro jeste.

8 P: Usput rečeno, Vi ste izjavili da je značajan broj ljudi došao iz
9 Zadra i drugih mjesta izvan SAO Krajine, kako bi glasali. A, po pravilima, njima
10 nije bilo dozvoljeno da glasaju, zato što nisu imali boravak u SAO Krajini, je
11 li tako? Boravište?

12 O: Da.

13 P: Zbog čega im niste naprosto rekli da ne smiju da glasaju? Zašto ih
14 niste poslali kući?

15 O: Pa, nismo ih posl... oni nisu, da se razumijemo, ovi o kojima govorite,
16 oni nisu u ovome, u ovom broju ovdje. Ovaj, nismo ih poslali kući, jednostavno
17 ti ljudi su došli, i mislim da bi to imali, da bi imali neugodnosti na biračkim
18 mjestima. Teško je ljudima to objasniti. I zato smo napravili, što smatram kao
19 predsjednik komisije, i komisija izborna koja se konsultovala, da nikakvih
20 problema, niti je s tim nešto umanjena, niti zakonska, pogotovu ni na jedan
21 način zakonska provod... provođenje, ovaj, zakona o referendumu, prilikom ovog
22 glasanja. Ali, jednostavno, da smo nekome uskratili, da - on je došao iz
23 nekakvog, ne znam, Zadra ili Šibenika ili nije bilo bitno odakle - da bi to
24 prosto bilo tim ljudima i možda bi najvjerojatnije imali mi nekih neugodnosti na
25 biračkih mjestima. Onako, oni su na jednom posebnom spisku zaokruženi i oni nisu
26 ušli u ovaj... Tako da to njihov dolazak, to njihovo prisustvo nije imalo
27 apsolutno imalo nikakvog uticaja na zakonito provođenje referenduma, niti su oni

28

29

30

1 prikazani u bilo kojoj ovoj opštini, ove brojke. Znači, ovdje su upisani oni
2 glasači koji su imali, punoljetni, znači oni koji su napunili 18 godina -

3 P: Gospodo, da li ste Vi tim ljudima koji su mislili da su glasali,
4 /?rekli/ da se njihovi glasovi neće u stvari brojati?

5 O: Pa, ja se ne sjećam da li smo mi... da l' smo mi njima to objašnjavali,
6 ali je to činjenica da oni, da ti glasovi njihovi nisu u toj... posle je bio
7 izvještaj komisije na Skupštini. To su znali svi njihovi, mislim to nije, to je
8 išlo i preko *Radio Knina*, to uopšte nije bila nikakva tajna. A sad, da li smo
9 pojedinačno, jesmo, sigurno smo tim ljudima, kol'ko se sjećam, naravno, ne
10 svakome pojedinačno, ali to je prošlo bez ikakvih apsolutno problema, niti je to
11 bilo šta umanjilo zakonsko provođenje ovog referenduma.

12 P: Ovaj ste izvještaj Vi predstavili Skupštini SAO Krajine, je li tako?

13 O: Da.

14 P: Da li se sjećate da je nakon prezentacije tog izvještaja Milan Martić
15 održao govor? Milan Babić, pardon.

16 O: Milan Babić, da.

17 P: Molio bih da sada poslušamo dio toga govora, i to na *Sanction*
18 programu, a imaćemo i engleski tekst u prilogu, tako da bismo mogli da pređemo
19 na *Sanction*.

20 [Gleda se videosnimka]

21 "Želja i volja srpskog naroda u SAO Krajini da ne živi ni u kakvoj
22 zasebnoj hrvatskoj državi..."

23 G. WHITING: [simultani prijevod] Molim vas da za trenutak stanemo. Da li
24 je moguće da se sluša, a da ne čitamo ili prevodioci moraju da čitaju?

25

26

27

28

29

30

1 Možda bi bilo dobro da samo poslušamo jedanput, a onda da ponovo to
2 pustimo, ako to bude tražila francuska kabina. Ne znam da li nam oni na neki
3 način mogu to da pokažu. Naravno, ne mogu da čujem, jer nemam mikrofona koji je
4 na francuski /nerazgovijetno/.

5 TAJNIK: [simultani prijevod] To onda treba da se doda u transkript.

6 G. WHITING: [simultani prijevod] To možemo da učinimo. Znači, da prvo
7 saslušamo glas, a onda ćemo vidjeti transkript.

8 [Gleda se videosnimka]

9 G. WHITING: [simultani prijevod] Sada bih zamolio da se na sistemu
10 elektronske sudnice pokaže transkript ovog dokumenta, a to je ETT000-1182, zato
11 što bih želio da pogledamo nekoliko rečenica.

12 P: Dok se to radi, gospodo, da li se Vi sjećate da je Milan Babić
13 izgovorio te riječi na sjednici Skupštine, nakon što je bio podnjet izvještaj?

14 O: Ja, pravo da Vam kažem, nakon 15 godina se ne sjećam riječi koje je...
15 ja se sjećam da je Milan Babić održao govor poslije izvještaja, ali nekakvih,
16 evo sad... to je apsolutno njegov, ovaj, i glas i njegov... to je potpuno autentično
17 što se tiče... , ja znam njegov glas preko... Ovaj, ali da bi se sjetila i da mi
18 ovo niste sad pustili, ja samo znam da je on održao govor poslije toga, ali
19 njegovih /nerazgovijetno/ rečenica ne bih se ni u kom slučaju, poslije 15 godina
20 ne znam ko bi se mogao sjetiti. Ali to jeste -

21 P: Ja ni ne očekujem da se sjetite njegovih konkretnih riječi, ali ćemo
22 pogledati neke konkretne rečenice, da vidimo da li se sjećate značenja nekih od
23 stvari koje je rekao.

24 Ovdje imamo samo transkript na engleskom jeziku, nemamo ga na B/H/S-u,
25
26
27
28
29
30

1 no svjedokinja je to čula.

2 Mogu pokušati, postaviću Vam prvo pitanje. Da li se sjećate da je upravo
3 sada rekao, u prvoj rečenici ovog malog isječka, da je referendum pokazao da
4 Srbi u Hrvatskoj ne žele da žive ni u kakvoj vrsti Hrvatske države? To je bilo
5 gledište koje su dijelili mnogi Srbi u Krajini, zar ne?

6 O: Ja sad ne mogu doslovce ponoviti šta je rekao sad pokojni dr. Milan
7 Babić, ali je činjenica da Srbi - poslije izbacivanja kao konstitutivnog naroda
8 iz Ustava - da je to... da nisu željeli da žive u takvoj Hrvatskoj, to je tačno.

9 P: On je također rekao, u tom malom isječku, da SAO Krajina, etnički i
10 historijski, spada sa Srbijom. I to je bilo gledište koji su dijelili mnogi Srbi
11 u Krajini, zar ne? Odnosno, srpske vođe u Krajini, ne samo Milan Babić, već i
12 ostali srpski vođe?

13 O: Da Vam kažem, Srbija je matična zemlja Srba koji su... bez obzira na
14 kojim su prostorima živjeli i to je normalno da je... da svak' ima takav odnos
15 kakav ima prema svojoj matičnoj zemlji, a pogotovo u situaciji kad se događa to
16 što se događa, da se raspala jedna država koja je garantovala ono što smo zbilja
17 svi imali, što smo fenomenalno živjeli u toj zajedničkoj državi, i odjedanput
18 vam se događa da se donosi ustav iz koga vas izbacuju, gdje ste bili
19 konstitutivni i državotvorni narod. I normalno da je to da su vam sve oči uprte
20 prema vašoj matičnoj državi. To je sasvim nesporno, mislim, to je i moje
21 mišljenje, a to je znam i mišljenje bilo naroda na prostorima gdje sam živjela.

22 PREVODITELJ: /nema prijevoda/
23
24
25
26
27
28
29
30

1 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala, zahvalan sam prevodiocima.

2 P: U stvari, Milan Babić je u tom odlomku govorio o komunističkom
3 periodu - a to je period od Drugog svjetskog rata pa negdje do 1990. godine, u
4 stvari - kao o periodu koji je podijelio i razdvojio Srbe, i govorio je o
5 ujedinjenju sa Srbijom, kako bi se "ispravila istorijska nepravda koja im je
6 nanijeta za vrijeme komunističke vlasti", kraj citata.

7 Zar to nije bilo gledište mnogih srpskih vođa u Krajini u to vrijeme?

8 O: Ja pravo da Vam pravo kažem, ne bih htela da komentarišem ničije
9 izjave, i nisam ni kvalifikovana za to. Ja sam Vama sasvim jasno i glasno
10 odgovorila onaj dio koji... na koji ja mogu, ovaj, da odgovorim, ali ja se s tom
11 materijom nisam bavila i ne bi' mogla u to... Ja sam jasno i glasno odgovorila. Sa
12 tim tzv. 'Božićnim ustavom', kad su Srbi izbačeni iz Ustava, kad su postali
13 nacionalna manjina...

14 P: Gospođo.

15 O: ...i tu prestaje svaka priča, mislim, što se tiče... ali ja da
16 komentarišem šta je bilo sa komunističkim režimom, ja nisam ni istoričar ni... to
17 mogu lično, ovako, da imam neki svoj stav, ali ne bi' htjela u to da se upuštam.
18 Ja se izvinjavam, ali -

19 P: Znači, Vama to naprosto nije poznato, nije Vam poznato da li su
20 srpski vođe imale takvo gledište. Vi to ne znate, da li je to ono što kažete?

21 O: Kakve su srpske vođe imale gledište o komunističkom režimu, to mi
22 doista nije... nit' sam se s tim bavila, nit' mi je to poznato. Znam kako je
23 cijeli... kako je sav narod i s njima i vođe u tom momentu -

24 P: A negdje pri kraju ovog isječka, on govori o Srbima koji žive u istoj
25 državi i o "otklanjanju prepreka koje predstavljaju republičke granice", kraj
26 citata. Zamolio bih da tu pogledamo stranu 4 ovog transkripta.

27

28

29

30

1 Želim izraziti zahvalnost prevodiocu.

2 PREVODITELJ: [simultani prijevod] A prevodilac bi htio da kaže da se u
3 originalu kaže barijere, a ne barikade.

4 G. WHITING: [simultani prijevod] Zahvalan sam Vam i pokušaću da dobijem
5 novi prevod kako bi se te stvari popravile.

6 P: Gospođo, da li se sjećate da je govorio o "uklanjanju barijera koje
7 predstavljaju republičke granice", kraj citata?

8 O: Naravno da se ne sjećam, sad sam to čula ovdje, ali ono što je bitno,
9 mi dok smo živjeli u Jugoslaviji, bez obzira gdje smo živili, mi smo svi... znate,
10 država je postojala Jugoslavija. Granice, koje su bile administrativne i
11 postojali su savezni zakoni, oni nama ništa nisu *de facto* predstavljali. Znači,
12 mi smo svi živili u jednoj državi, koja se zvala Jugoslavija, i tako smo je
13 osjećali, i tako smo se mi osjećali sasvim sigurno. Da li sam u Hrvatskoj ili u
14 Crnoj Gori, gdje sam rođena, ili dio kad sam živjela u Bosni, to je tol'ko bilo
15 sve nebitno, jer smo mi živili svi i svoju zemlju osjećali, tu zemlju koja je
16 bila Jugoslavija. I samo smo u njoj osjećali sigurnost. To je to što ja mogu
17 lično da kažem, moji osjećaji i moje okoline, mojih prijatelja, mojih... mog
18 naroda -

19 P: U stvari, gospođo, Milan Babić je bio sretan da nestanu republičke
20 granice, i da se srpska područja ujedine, zar ne?

21 O: Pa naravno, vjerovatno da je želio da se srpska područja ujedine, to
22 smo mi... a nakon ovog što se događalo, sigurno da smo želili da ostanemo u...u,
23 u... svi Srbi u nekakvoj, da budemo, da imamo neku garanciju, da bude nekakva
24 Jugoslavija u kojoj ćemo -

25 P: Gospođo, gospođo, odgovorili ste na pitanje. Složit ćete se sa mnom,

26

27

28

29

30

1 zar ne, da je Milan Babić bio najviši, ili jedan od najviših i najvažnijih
2 političkih vođa u SAO Krajini u to vrijeme, je li tako?

3 O: Da.

4 P: On je bio predsjednik Izvršnog vijeća. Hvala. Časni Sude, zamolio bih
5 da se ovaj transkript uvrsti u spis, uz uslov da ćemo provjeriti prevod.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Transkript će se uvrstiti u spis,
7 molim da mu se dodjeli broj, uz dogovor da se provjeri prevod.

8 TAJNIK: [simultani prijevod] Časni Sude, sljedeći dokazni predmet će
9 nositi broj 955.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala. Izvolite, gospodine Whiting.

11 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

12 P: Sada bih htio da Vam postavim nekoliko pitanja o Vašem odlasku u
13 Srbiju. Vi ste izjavili da ste otišli u Beograd kako biste predstavili rezultate
14 referenduma i rekli da Vam to nije bilo dopušteno i onda ste... da je to bila
15 odluka Slobodana Miloševića, kako ste je Vi shvatili, je li tako?

16 O: To je bila odluka Slobodana Miloševića, kako je nama preneseno, od
17 strane tadašnjeg potpredsednika, gospodina Bore Petrovića, i Pavića Obradovića
18 koji su bili potpredsednici Skupštine Srbije. Mi smo tu bili skoro dva dana, pa
19 'oće pa neće, i na kraju su rekli da ne dolazi u obzir i... Dakle, to nije moj
20 nikakav osjećaj, ni saznanje, to je nama decidno rečeno.

21 P. Da li Vam je bilo prenijeto da je Slobodan Milošević tu odluku donio
22 iz suštinski političkih razloga, zato što da je u to vrijeme prihvatio to

23
24
25
26
27
28
29
30

1 pripajanje, to bi predstavljalo prvu promjenu u granicama u bivšoj Jugoslaviji,
2 je li tako?

3 O: Nama niko nije prenio razloge, niti komentar Slobodana Miloševića,
4 samo nam je rečeno da ne možemo ući u salu da nemo... ja sam čak tražila, ne
5 tražimo nikakvu rezoluciju, nikakvu odluku, samo, pošto se odl... ove... sjednice
6 Skupštine prenosilo, da to jednostavno čuje taj srpski narod, da čuje ta Srbija,
7 jer to je bio jedini način tako da to... Međutim, koji su razlozi, nit' su se oni
8 nama prenosili, nit' smo mi bili u situaciji da pitamo, ovaj, da komentarišemo,
9 ali nam je jasno i decidno rečeno da ne možemo -

10 P: Gospođo, nije bilo nikakve tajne vezano za taj referendum, svako je u
11 bivšoj Jugoslaviji za njega znao i znao je njegove rezultate, je li tako?
12 Klimnuli ste glavom, ali molim da kažete jer nije ušlo u zapisnik.

13 O: Da, za referendum je apsolutno bio javan, to je ušlo i izišlo i u
14 ovome, mislim da se zvao tadašnji *Glasnik*, ili kako se zvao, *SAO Krajine*, i o
15 tome je štampa... Mislim da sam već rekla u svom iskazu da je tog dana kad je bio
16 referendum bilo za ne... pa vjerovatno 150 do 200, što stranih i domaćih novinara.
17 Ovaj, ali... šta je mislio Slobodan Milošević, kad nije dozvolio, ne mogu se o
18 tome -

19 P: Gospođo, zamolio bih da pogledamo jedan članak objavljen u *Borbi*, 22.
20 maja 1991., a njegov ERN broj je 0266-6814.

21 Da li vidite? To bi trebalo da je 4. pasus članka, no, možda se ipak još
22 ne vidi. Ovo je članak o tome da srpski parlament razmatra da li da razmatra
23 zahteve Srba iz SAO Krajine i sad, ne znam da li vidite to na ekranu, ali ovde
24 piše: "Zbog toga, sasvim logično, u opoziciji čekaju da se prva izjasni
25
26
27
28
29
30

1 Socijalistička partija Srbije". Da li vidite gde to piše?

2 O: Vidi se, vidim.

3 P: SPS je bila stranka Slobodana Miloševića, zar ne?

4 O: Da.

5 P: I dalje, to je pri dnu verzije na engleskom, u sledećem pasusu se
6 kaže da: "Narodna opozicija je smatrala da bilo kakve promene granica pre
7 dogovora o budućnosti Jugoslavije u stvari bi značilo početak rata."

8 A to je bio problem s prihvatanjem delegacije iz Krajine, da Srbija nije
9 želela da bude prva koja bi podržala promene granica u bivšoj Jugoslaviji? Ili,
10 da to drugačije kažem, nije želela da bude viđena kao prva. Da li je to tačno?
11 Ili, pak, ne znate?

12 O: Pa ne znam, da Vam kažem, ja samo mogu da kažem da je to veče kad smo
13 mi došli, da je nas su primili predstavnici i vlasti i opozicije, i da su nam
14 puno bliži bili predstavnici opozicije, ovaj, tadašnje, nego... jer su o... jer je
15 Socijalistička partija odlučivala da li ćemo mi, ovaj, odnosno njen šef, da li
16 ćemo mi ući u Skupštinu ili ne. Ovaj, tako da, ja doista ono što nisam sigurna,
17 ne bi htjela da dam nekakva izjašnjenja. Ja samo znam ono što je, da smo došli,
18 da nas nisu -

19 G. BLACK: [simultani prijevod] U redu. Molim da se ovaj dokument usvoji
20 u spis, časni Sude.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Usvaja se.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Molim da se dodeli broj dokaznog predmeta.

2 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 956.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Zahvaljujem.

4 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala.

5 P: Govorili ste o sastanku koji ste imali sa Borislavom Jovićem i zatim
6 sa Slobodanom Miloševićem. Da li se sećate da ste o tome govorili?

7 O: Da.

8 P: To je bilo u petak i danas.

9 O: Da.

10 P: To je bio događaj koji je snimala televizija, zar ne?

11 O: Da, ovaj u Predsedništvu, a kod Miloševića nije.

12 P: Da li se sećate da je na tom sastanku bio Veljko Džakula?

13 O: Ne mogu se sjetiti, jer ja te ljude... ja samo znam ko je iz Knina bio,
14 ovaj, skupa sa mnom, to je gospodin Nebojša Madinić, ali ja te ljude, pravo da
15 Vam kažem ne, nisam poznavala. Otprilike svi su se predstavljali iz koje su ko
16 je opštine, ali ne mogu da se sjetim, ne mogu da se sjetim, zbilja ne znam. Ni
17 sad ne znam koji su ti ljudi, znam opštine koje su bile, otprilike, ali koji su
18 ljudi bili, ne znam. I ne znam da li sam više ikad ikog od njih, ovaj,
19 susretala.

20 P: Da li ste znali da je Veljko Džakula iz zapadne Slavonije?

21 O: Da... znam da je Veljko Džakula... mislim, mislim da je iz Pakraca, ali
22 ja nisam s njim imala nikakve neke kontakte, ali... osim što... tako, mislim, kol'ko
23 se sjećam da je iz... da je iz Pakraca, i pogotovo zbog referenduma koji nije
24 proveden po zakonu u Pakracu, kako jeste, pa je to iskazano u onome zapisniku.
25 Mislim da je on -

26 P: Da li se sećate da je uzeo reč na sastanku? Ustao i rekao da priče
27 koje su tu na sastanku bile ispričane su zapravo preuveličavanje.

28

29

30

1 Da li se sećate da je to izjavio?

2 O: Ne sećam se, pravo da Vam kažem, ne sećam se /nerazgovijetno/, čak ni
3 lika njegovog se ne sećam, ne znam, ako je, ako je bio tamo. Ne mogu da potvrdim
4 -

5 P: Da li se sećate da je on, ili neko drugi iz zapadne Slavonije, rekao
6 da ne može da poveruje u to da se svim Srbima pretilo, iako su iz područja gde su
7 Srbi bili u ogromnoj većini? Da li se sećate da je to bilo rečeno na sastanku?

8 O: Ja se samo sećam svog ličnog dojma, jer sam ja ostala zaprepašćena sa
9 tim što su ti ljudi tamo ost..., ovaj... iznosili, jer mi takvih slučajeva nismo
10 imali u Kninu. I da sam ja prosto ostala frapirana, kad su oni o tim stvarima
11 govorili. Pogotovo mi je ostao u sjećanju iskaz tog jednog, odnosno, ovaj... ne
12 iskaz, nego priča tog jednog ljekara koji je bio u toj delegaciji, negdje sa tih
13 područja da su mu kolegu -

14 P: Gospođo, gospođo, zaista nema potrebe da ponavljate svoj iskaz.

15 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Gospodine Whiting, možete li biti
16 jasniji? O kom sastanku govorite, gde je, navodno, gospodin Džakula uzeo reč i
17 rekao... da li govorimo o tom sastanku, sa Jovićem ili Miloševićem?

18 G. WHITING: [simultani prijevod] Koliko se ja sećam, radilo se o
19 Miloševiću, to je na stranici -

20 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Vi ste nam rekli sastanak, pa možda
21 za svedoka nije bilo jasno.

22 G. WHITING: [simultani prijevod] Da, razumem.

23 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Mislio sam da ste rekli da je
24 televizija snimala sastanak sa Jovićem.

25

26

27

28

29

30

1 G. WHITING: [simultani prijevod] Ali, nisam hteo da kažem da je to bio
2 nužno sastanak koji je snimala televizija.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A, oprostite.

4 G. WHITING: [simultani prijevod] Razjasniću, samo trenutak. Da, hvala,
5 časni Sude, to je bilo na sastanku sa Miloševićem.

6 P: Da li se sećate da je gospodin Džakula to izjavio na sastanku sa
7 Miloševićem? A to je na stranici 395, 396 našeg zapisnika. Da li Vam ovo pomaže
8 da se prisjetite toga?

9 O: Ja se ne sjećam, da li sam... niti prvo znam da li je gospodin Džakula,
10 jer ja nisam poznavala, da li je bio /nerazgovijetno/, kažem, mi svi smo se
11 predstavljali kao predstavnici opština, niko nije ni govorio svoje ime ni
12 prezime, nego opština Knin, opština - ne znam kako je već išlo po redosledu -
13 tako da se... nit' se sjećam -

14 P: Gospođo, gospođo, zaista nema potrebe da to ponavljate. Rekli ste da
15 se ne sećate, neću insistirati, osim ukoliko časni Sud -

16 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Da li biste mogli da nam kažete da
17 li se sećate da li je neko nešto govorio u tom smislu, dakle, da je rekao da je
18 iznenađen takvim izjavama na sastanku. Ispravka prevodioca, Vi ste rekli da ste
19 bili iznenađeni nekim izjavama koje su izrečene na tom sastanku. Da li možete to
20 povezati, povezati te izjave s nečim?

21 SVJEDOK: Ja nisam dala, mislim, u tom smislu /nerazgovijetno/, al' sam
22 lično bila iznenađena, prosto zapanjena, zgrožena sa takvim tim... to ljudi što su
23 tamo iznosili, ali se ne sećam da je to neko, ovaj, doista se ne sećam, to je
24 prošli period, to su nekih 15 godina, ne sećam se niti znam da l' je dotični

25

26

27

28

29

30

1 gospodin Džakula bio na tom... jer ja te ljude nisam ni onda ni sada poznavala.
2 Tako da je to moj odgovor.

3 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Stoga sam Vas pitao da li je tamo
4 bila neka osoba, nije bitno ko, ko je izneo takve tvrdnje. Da li je to ono za
5 šta Vi kažete da su bile užasne izjave ljudi?

6 SVJEDOK: Ja ponovo ponavljam da sam ja osobno, lično sam se ja prosto...
7 nisam /nerazgovijetno/ takvih mi stvari o kojim su oni pričali nismo imali u
8 Kninu. I ja se prosto... bila iznenađena, začuđena da, ovaj, da je to, te stvari
9 koje su oni tu iznosili, a jednu sam od njih rekla i sad se više naravno ne
10 sećam i to je to što ja mogu o tom da kažem.

11 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Šta hoćete reći - mislim da je to
12 naše pitanje - kada kažete da ste bili iznenađeni stvarima koje su bile tamo
13 izgovorene?

14 SVJEDOK: Pa, bila sam iznenađena kad je jedan od tih ljekara iz, ovaj,
15 iznio slučaj koji je ponovio i tamo i kod gospodina Miloševića, kod gospodina
16 /nerazgovijetno/ Jovića, da mu je kolega odveden sa radnog mjesta, ljekar, da se
17 za njega ništa ne zna. Kol'ko se sjećam, nisam sigurna da je rekô da mu se tako
18 dogodilo i njegovom ocu i da ljudi masovno ostaju bez posla, da se, ovaj... zato
19 što su Srbi. Ja sam bila, pravo da Vam kažem, iznenađena sa takvim jednim, to je
20 bilo baš onako jedno, za mene... Tu se nisu vodili, kol'ko ja znam, osim što je
21 televizija snimala kod gospodina Jovića, nikakvi... da bi' ja imala nekakav
22 dokumenta da se mogu podsjetiti ili ne znam...

23 I ako mogu samo da dodam, taj i jedan i drugi sastanak ja sam shvatila,
24 Srbi iz Hrvatske su tražili dolazak u Predsedništvo i to je prosto, što bi naš
25 narod rekô, bilo neko rame za plakanje, da bismo mi ispričali svoje i na kraju
26 smo se razišli bez ikakvih nekakvih dogovora, zaključaka, ispričao svak' svoju
27 priču, što ima. Tu je bilo priča i kojih sam, ovaj... jedni za drugim nizali i na

28

29

30

1 tom je to ostalo, bez ikakvih zaključaka, bez ikakvih dogovora -
2 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Hvala. Da li je neko izneo suprotno
3 viđenje i rekao da su te pritužbe preuveličane?
4 SVJEDOK: Ja kol'ko se sjećam, ne.
5 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Hvala, upravo sam to hteo da
6 razjasnim.
7 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude, mislim da je to sada
8 razjašnjeno.
9 P: Govorili ste o Katici Čačić. Da li sam ispravno izgovorio njeno ime.
10 O: Čačić, meko "ć".
11 P: Čačić.
12 O: Čačić, i na početku i na kraju je "ć".
13 P: Kako ja čujem, mi izgovaramo jedno te isto, ali mi je jasno da Vi to
14 drugačije izgovarate. No, u svakom slučaju, ta osoba je primila pomoć nakon što
15 ste Vi otišli i razgovarali sa gospodinom Martićem i Matkovićem, da li je to
16 tačno?
17 O: Da, sa gospodinom Matkovićem sam razgovarala...
18 P: To je sve što sam želeo...
19 O: Da.
20 P: ...da znam.
21 O: Da, da, da, a Telefonom sa gospodinom Martićem.
22 P: Hvala. Govorili ste o Drnišu. Da li ste znali da 16. septembra
23 1991.godine vojska i policija SAO Krajine su zajedno napale Drniš?
24 O: Ja konkretno o tim operacijama ko je i šta je napao, ne, ne mogu ja i
25 ne mogu da se upuštam i ne znam ono što... pouzdano ne znam, samo znam da je
26 rečeno tada da je vojska... tamo napala, vršila neku operaciju u Drnišu, ali ono
27 što pouzdano znam to je da su to veće došle izbjeglice iz Drniša.
28
29
30

1 P: Ali, da li ste znali, da je policija takođe učestvovala u toj
2 operaciji, zajedno sa vojskom?

3 O: Ne.

4 P: Da li ste znali da, usled te operacije, Drniš je potpuno bio uništen?

5 O: Ne, jer ja nisam bila u Drnišu posle... posle toga. Ne znam zbilja
6 kol'ko je bio razrušen, ne znam, ja nisam bila na području Drniša, tako da to
7 što nisam vidila ne mogu da, ne znam. Ja sam se bavila isključivo sa tim
8 izbjeglicama u tom periodu i taj dio mogu da... da znam i da o njemu govorim. Ono
9 što nisam vidila, što ne znam pouzdano, ja ne bih htjela u to da se upuštam.

10 P: Da li Vam je bilo ko od izbeglica rekao da je Drniš potpuno razrušen
11 i da su policija i vojska učestvovala u pljačkanjima u Drnišu, tokom te
12 operacije septembra 1991.godine?

13 O: Ne, ne, ne. Mislim, ljudi kad dođu, kad izbjegnu, znate, iz svojih
14 kuća, bez obzira ko on bio i koje nacionalnosti, ali iz kojih razloga, ako
15 izbjegne, onda su oni samo jadni i nesretni i gledaju da im pružite neku pomoć i
16 u vama vide sve, i nikakav razgovor. Ja inače nisam se htjela upuštati u bilo
17 kakve razgovore, ko je... Moje je bilo sa mojim prijateljicama, koje smo
18 organizovale, da im pružimo svu pomoć i pružili smo svima, ko je god se obratio,
19 pružili smo svima pomoć. A ovo drugo ja -

20 P: I još jedno pitanje u vezi ove teme. Da li Vam je poznato da je u
21 Drnišu 75% stanovništva bilo hrvatsko stanovništvo?

22 O: Nije mi poznat kol'ki je procenat bio u Drnišu, jer to je opština na
23
24
25
26
27
28
29
30

1 kojoj ja nisam radila nikada. Prolazila sam kroz Drniš, znam da je tu bilo -

2 P: Ako ne znate -

3 O: Ali, ne znam, ne znam koji procent. Ne znam.

4 P: Hvala. Časni Sude, mislim da je vrijeme za pauzu.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Puno Vam hvala. Nastavićemo sa radom
6 u petnaest do šest.

7 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Ustanite, molim.

8 ... Početak pauze u 17.18h

9 ... Sjednica nastavljena u 17.45h

10 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Molim, ustanite. Izvolite sjesti.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvolite, gospodine Whiting.

12 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

13 P: Gospođo, hvala Vam, ja više nemam za Vas pitanja.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Mnogo Vam hvala. gospodine Whiting.

15 Gospodine Milovančeviću?

16 Ponovno ispituje gospodin Milovančević:

17 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

18 P: Gospođo Vujanić, postaviću Vam nekoliko pitanja vezanih za tužiočevo
19 unakrsno ispitivanje. Sećate se da Vam je jedno od pitanja bilo koliko ste često
20 i kako ste koristili... i da li ste koristili termin 'ustaše'? Sećate li se toga?

21 O: Da.

22 P: Da li Vi sve Hrvate smatrate ustašama?

23 O: Naravno da ne.

24 P: Hvala. A da li su ustaše bile ratni zločinci? Za vas?

25 O: Ustaše, da.

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, molim Vas da
2 ne govorite odgovor. Vaše pitanje je trebalo da glasi: A šta su bile ustaše?

3 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vama.

5 G. MILOVANČEVIĆ:

6 P: Kako Vi ocenjujete Nezavisnu Državu Hrvatsku? Kakva je to država
7 bila?

8 O: Pa dobro, ja nisam da ja ocenjujem, ali svima je poznato kakva je
9 bila nezavisna država -

10 G. WHITING: [simultani prijevod] Ulažem prigovor. Pretpostavljam da je
11 to pitanje o Nezavisnoj Državi Hrvatskoj u Drugom svjetskom ratu. Ja nisam
12 postavio nijedno pitanje o Drugom svjetskom ratu.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] O kojoj Nezavisnoj Državi Hrvatskoj
14 sada pitate, gospodine Milovančeviću?

15 G. MILOVANČEVIĆ: O Nezavisnoj Državi Hrvatskoj u Drugom svetskom ratu.
16 /nerazgovijetno/ ...ništa drugo.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Onda u tom slučaju postoji prigovor,
18 imate li ikakav odgovor na taj prigovor?

19 G. MILOVANČEVIĆ: Povučiću pitanje, časni Sude.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančeviću.

21 G. MILOVANČEVIĆ:

22 P: Sećate se da Vam je, od strane kolege tužioca, postavljeno pitanje o
23 ubistvu Vase Pečara?

24 O: Da.

25 P: Sećate li se da ste odgovorili da je narod pričao da su ga ubile
26 ustaše?

27 O: Da.

28 P: Koliko ljudi je, po Vašem saznanju, bilo na sahrani Vase Pečara?

29

30

1 O: Ja sam bila na toj sahrani pokojnog Vase Pečara, i ne mogu da Vam kažem,
2 ja nemam orijentaciju, ali je... imala sam osjećaj da se maltene sjatio cijeli Knin,
3 bilo je i... bilo je puno ljudi, znam po priči i po nekim susretima iz susjednih opština
4 i bosanskih i ličkih, bilo je jako puno. Sad, da l' je to bilo...

5 P: Hvala.

6 O: ...dviije, tri ili pet hiljada, doista -

7 P: Hvala, dovoljno je. Zašto ste smatrali da je važno da pomenete smrt Vase
8 Pečara?

9 O: Smatrala sam potrebno, zato što je to posle toga jedna psihoza u
10 Kninu, u sredini gdje sam se ja kretala i apsolutno je bila jedno... jedno napeto
11 stanje, tako da kažem. Ljudi su govorili, tad se i počeo pojavljivat', mislim,
12 ono, da se više u..., koristio taj izraz 'ustaše', dogodilo se to, spominjalo
13 se, ja sam tada to saznala za tog njegovog djeda čije on ime nosi, da su ga isto
14 tako ustaše ubile četrdeset i ne znam koje, prve ili već koje godine, ovaj, eto
15 iz... i prosto iz tih razloga. I sve što sam rekla ovdje, rekla sam i o tome. Ja
16 ne znam ko je ubio, šta je, ali je to to što je narod pričao i to je ono što sam
17 ja ovdje iznjela pred ovim časnim Sudom.

18 P: Hvala. Kolega tužilac Vam je postavio nekoliko pitanja vezanih za
19 Ustav Hrvatske, tzv.'Božićni ustav', i pitao Vas je, između ostalog, da li Vam
20 je poznato da su Srbima garantovana nacionalna prava. Sećate li se toga?

21 O: Sećam se tog pitanja.

22 P: Hvala. Vi ste, odgovarajući na pitanje tuži... kolege tužioca,
23 upotrebili reč "katastrofalno", opisujući situaciju sa donošenjem tog Ustava.
24 Možete li nam reći šta je to bilo katastrofalno? Koja je tu suština?

25 O: Pa to je moj osjećaj i uopšte, mislim, ljudi u mom okruženju i tada i
26 sada. I smatram da je od tada počelo sve naopako, kako ne treba, na tim
27 prostorima, jer je narod koji je bio državotvoran, koji nije bio nacionalna
28 manjina, odjedanput izbačen iz tog Ustava i postao je u svojoj sopstvenoj državi
29 nacionalna manjina. A -

30

1 P: Hvala, dovoljno je, dovoljno je. Kolega tužilac Vas je pitao da li se
2 sećate odredbe tog 'božićnog ustava' Republike Hrvatske, po kojima su Srbima
3 garantovana nacionalna prava. Pa, u vezi sa tim Vas pitam: A jesu li u praksi
4 garantovana građanska i ljudska prava Srbima? I jesu li sprovedena u praksi u
5 predstojećem periodu?

6 O: Pa, to je upravo to što sam ja pokušala, kol'ko sam mogla da, ovaj,
7 da kažem, zasigurno nisu. Zasigurno nisu -

8 P: Hvala, hvala, dovoljno je. Časni Sude, nemam više pitanja.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam mnogo, gospodine
10 Milovančeviću.

11 Ispituje Sudsko vijeće:

12 [Sudsko vijeće ispituje putem prevoditelja]

13 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Nemam nekih posebnih pitanja, samo
14 ova zadnja poanta pokazuje da možda postoji neki nesporazum. Vama je postavljeno
15 pitanje o Ustavu, a Vi ste odgovorili u smislu koji je bio više vezan,
16 vjerovatno, za praksu, a ne za tekst Ustava. Da li je to moguće? Jer, Vi ste
17 rekli: "Da, to sam ja i čitavo vrijeme pokušavala da kažem." Vezano za ovu
18 izjavu Vas pitam.

19 SVJEDOK: Sav moj, mislim, kompeta... komentar, iskaz pred ovim sudom je,
20 što se tiče tog Ustava, je o tome da je tim Ustavom srpski narod, koji je do
21 tada bio konstitutivni i koji je državotvorni, izbačen iz Ustava i tu za mene
22 prestaje svaka priča. Što se tiče kasnije, ovog... pa do današnjeg dana, mi
23 najbolje znamo, ovaj, kakva je posljedica svega toga do čega je dovelo i da ja i
24 danas, nakon 15 godina, ne mogu da se vratim u svoj stan. I ne ja, nego na
25 hiljade mojih prijatelja, rodbine, mog naroda i to je to.

26 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Oprostite, mislim da ne možete reći:
27 "mi znamo kako je to završilo" i to nije ono što sam Vas ja pitao. Možete li mi

28

29

30

1 možda dati jedan primjer gdje ustavni princip jednakosti nacionalnih grupa je
2 postojao samo na papiru, a ne u praksi? Samo Vas jedan primjer molim.

3 SVJEDOK: Pa primjer, ako ja ne mogu da se sad sjetim tog Ustava, gdje
4 kaže da su jednako sva prava, ovaj, i Srba i Hrvata, to jednostavno nije tako.
5 Jer da je to tako, jer da je... to jeste na papiru, vjerovatno, ja ne mogu da
6 ovako dok ne bih imala tekst Ustava ispred sebe, ali to jednostavno u praksi
7 nije tako. Jer, zasigurno su -

8 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] To je Vaš odgovor, znači.

9 SVJEDOK: Da, da.

10 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Ja sam zamolio da mi date jedan
11 primjer.

12 SVJEDOK: Pa, primjer je, tada u to vrijeme kada je taj Ustav garantovao
13 ravnopravnost naroda bez obzira na nacionalno, kako ste Vi rekli ovdje - ja
14 kažem nemam tekst kod sebe, pa se ne mogu doslovce izjasniti - je činjenica da
15 je veliki broj Srba morao... da je ostao bez radnih mjesta. Ja to znam i
16 konkretne primjere ljudi, mojih, mojih kolega koji su došli, koje ja do tada
17 nisam pozna...poznavala, koji su došli iz Zadra ili nekih drugih mjesta, koji su
18 radili posao u pravosuđu u Kninu. Ja inače nisam osoba da poznajem neki veliki
19 krug ljudi, radila sam u toj, u pravosuđu, tako da znam neki veliki... ali te
20 ljude koji su došli u kninsko pravosuđe ili u upravu... Prema tome, oni su
21 protjerani iz tih, ostali su bez tih svojih mjesta. I to je za mene to o čemu
22 ovdje govorimo.

23 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Hvala, nemam više pitanja, što se
24 mene tiče.

25 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Sutkinja Nosworthy?

26 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Samo jedno pitanje. Molim Vas
27 da mi kažete sljedeće: 2. aprila 1991, koji su se zakoni primjenjivali u SAO
28 Krajini?

29 SVJEDOK: Do donošenja zakona SAO Krajine, u kojima su neki od njih ja
30

1 učestvovala, konkretno radila sam zakon o javnom pravobranilaštvu, primijenili
2 su se zakoni Savezne Republike Jugoslavije. Ja sam konkretno radila Zakon o
3 javnom pravobranilaštvu i učestvovala još u izradi nekih drugih zakona za SAO
4 Krajinu.

5 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] U redu. Vi ste spomenuli
6 savezne zakone - ispričavam se - zar nisu postojali republički zakoni, pored
7 saveznih zakona, koji se primjenjuju obično na neku određenu teritoriju? Da li
8 biste se s tim složili?

9 SVJEDOK: Da, postojali su republički zakoni, savezni i republički
10 zakoni. Posle SAO Krajine, zakoni Republike Hrvatske koji su do tada bili na
11 snazi, ili koji su možda eventualno, ne znam da li su /nerazumljivo/. Oni se
12 nisu, ovaj, primjenjivali na području Krajine.

13 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] A koji su onda zakoni bili
14 primjenjivani 2. 4. 1991. godine, kad se govori o republičkom zakonu?

15 SVJEDOK: Postojao je savezni zakon o... tada je, mislim postojao savezni
16 zakon, ako mislite na referendum, to je bio savezni zakon.

17 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] O tome ste mi već govorili, ali
18 sada bih Vas zamolila da mi kažete nešto o pitanju Republike. Tehnički, da li je
19 SAO Krajina još uvijek bila dio Hrvatske?

20 SVJEDOK: Pa, nakon donošenja odluke, očigledno nije bila deo Hrvatska. I
21 nije se tako ponašala, bili smo to što jesmo, i mogu Vam reći da smo mi vrlo
22 brzo, zato što sam ja, ja sam imala čak jedan konflikt, ako mogu da to
23 /nerazumljivo/ sa pokojnim dr. Milanom Babićem. On je htjeo da budem ministar
24 pravosuđa, što sam ja a priori odbila, ja sam rekla ja ću da radim u svojoj
25 struci i radila sam na izradi dosta tih zakona, i mi smo vrlo brzo, vrlo brzo donijeli,

26
27
28
29
30

1 ovaj, zakone po kojima smo postupili. Recimo, ja sam radila zakon javnog pravobranilaštva i
2 učestvovala u nekim drugim zakonima, ovaj, koji su doneseni na području Krajine. I vrlo brzo smo
3 počeli primjenjivati te svoje zakone na području Krajine.

4 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Pošto je donijeta odluka da se Krajina pripoji
5 Srbiji i da treba da se primjenjuju srpski zakoni, da li je situacija ostala ista ili se
6 promijenila u pogledu prava koje se primjenjuje?

7 SVJEDOK: Ja ne mogu da se izjasnim da li je neki od zakona, ovaj, Srbije primjenjivan.
8 Što se tiče moje, mog područja, gdje sam radila, zasigurno znam da je vrlo brzo donesen Zakon
9 o... o javnom pravobranilaštvu i da je taj Zakon primjenjivan, a to je.. to je nešto što je bilo
10 prioritetno. A ja i kad sam govorila o onom iseljenju ljudi koji su ušli u stan gospođe Čaćić,
11 zalagala sam se isključivo sa svim svojim saradnicima da do kraja, da do kraja na prostoru SAO
12 Krajine, da se maskimalno poštuje zakonitost. I zato sam bila im.. mislim, ono, im... moj je
13 imperativ je bio da se pod hitno trebaju da donesu zakoni na kojima smo radili. I u tus.. Ja sam
14 dolazila nekoliko puta, bila sam u Beogradu zbog toga, ovaj, jer mi na području Krajine, ako
15 mogu da Vam objasnim, mi na području Krajine nismo imali ni jedan privredni sud, prije ovih
16 događaja, i nismo imali iskustva. I ja sam sa tadašnjom koleginicom, koja je bila zadužena - jer
17 je Privredni sud osnovan pri Okružnom sudu u Kninu, za područje Krajine - nismo naravno imali
18 nikakvog iskustva, i ja sam sa koleginicom - koja je izbjegla negdje sa područja, da l' iz
19 Slunja ili negdje tako, gospođom Brankom Šija, pošto je ona bila zagrebački student i nije
20 poznavala Beograd, ja sam u Beogradu odrasla - bila 5 dana u Beogradu, gdje smo imali
21 konsultacije i vrlo lijepo primljeni od kolege koji je vodio taj resor, gdje smo dobili sve
22 potrebne... Eh, to je mislim -

23 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Hvala Vam mnogo.

24 SVJEDOK: Ja se... Ja se izvinjavam, ja sam... možda sam malo šira, al' sam htjela
25 prosto da... da objasnim da bi bilo jasnije nam nekako svima.

26 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] U redu, veoma sam Vam zahvalna, gospođo
27 Vujanić. Kako Vi izgovarate svoje ime?

28
29
30

1 SVJEDOK: Vujanić, Ljubica Vujanić.

2 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Znači, gospođa Vujanić.

3 SVJEDOK: Vujanić, da.

4 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Ima još nešto što bih htjela da
5 Vas pitam. Prije nego što je osnovana Republika Srpska Krajina, da li je
6 donijeta ikakva odluka, ili nalog, kojom bi zakoni Srbije postali primjenjivi
7 zakoni?

8 SVJEDOK: Mislite republika - jer ja kad se osnivala Republika Srpska
9 Krajina, ja mislim da sam ja već bila u Beogradu - ili mislite na period SAO
10 Krajine? Mislim da je bilo nekih odluka. Ja ono što znam, je da su se, recimo,
11 udžbenici primjenjivali iz Srbije. Ne bi mogla def... da se decidno izjasnim.

12 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] U redu. Ako ne možete da mi
13 kažete, to je u redu. A ja sam u stvari mislila na period između odluke i onda
14 nastanka RSK. To sam htjela od Vas saznati, ali rekli ste mi da to ne možete da
15 mi kažete i zahvaljujem Vam na Vašim odgovorima.

16 SVJEDOK: Ja... ja se izvinjavam, zakoni su doneseni između osnivanja SAO
17 Krajine i Republike Srpske, o kojima sam ja govorila. Jer ja zasigurno znam da
18 je Zakon o javnom pravobranilaštvu, koji sam ja radila sa svojim saradnicima,
19 donesen još dok sam ja bila u Kninu, znači u tom periodu. Vrlo brzo poslije
20 osnivanja, ne mogu sad da se sjetim, ali to je to.

21 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Hvala Vam mnogo. Nema više
22 pitanja.

23 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gopođa Vujanić, ja imam nekoliko
24 pitanja za Vas.

25 Kada ste sa delegacijom otišli u Beograd, kako biste obavijestili
26 Skupštinu Srbije o rezultatima referenduma, možete li da nam kažete zašto ste
27 vi, a kada kažem "vi", mislim na narod Krajine, zašto ste odabrali da odete u
28 Srbiju da date taj izvještaj, zašto niste otišli u Bosnu i Hercegovinu ili u
29
30

1 Saveznu Republiku Jugoslaviju?

2 SVJEDOK: Pa otišli smo u Srbiju, to je naša matična država i bilo je
3 sasvim normalno i tekst koji je bio, bez obzira da li se neko s njime slagao ili
4 nije slagao, koji je bio na glasačkom listiću i koji je bio po odluci Skupštine
5 SAO Krajine, to je bilo jedino mjesto gde smo smatrali da treba da podnesemo
6 nekakav izvještaj.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li Vi kažete da je Srbija bila
8 druga država, još jedna država?

9 SVJEDOK: Ne, ona je još uvijek, ona je bila republika, ali u sastavu
10 Jugoslavije. Ali matična republika, država, kako hoćete, ovaj, srpskog naroda.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Sutkinja Nosworthy, koja je meni
12 zdesna, Vam je postavila neka pitanja, i Vi ste rekli da su zakoni koji su
13 važili 2. aprila bili savezni zakoni.

14 SVJEDOK: Da. Savezni.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A zašto onda ne srpski zakoni, ako je
16 Srbija bila Vaša matična republika sa kojom ste željeli da se identifikujete?
17 Zašto onda savezni zakoni?

18 SVJEDOK: Zato što... mi smo živili u Saveznoj Republici Jugoslaviji i
19 želili smo da ostanemo u Saveznoj Republici Jugoslaviji. I na području cijele
20 Jugoslavije su postojali savezni zakoni, zakon o kojem sam ja govorila, to je
21 bio savezni zakon i -

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Problem je, gospođo Vujanić, da je to
23 upravo ono što ja ne razumijem. Vi odlučujete da ćete podnijeti izvještaj
24 Skupštini Srbije, a ne Skupštini Jugoslavije, a ipak želite da ostanete u okviru
25 Jugoslavije. Kad ste odlučili da podnesete izvještaj Skupštini Srbije, Vi ipak
26 primjenjujete zakone Jugoslavije, a ne Srbije. Ja tu vidim nekakvu očiglednu

27

28

29

30

1 nekonzistenciju, pa bih htio da mi to nekako pomirite.

2 SVJEDOK: Gospodine predsjedniče, pokušaću, ovaj, da to kol'ko mogu ja da...
3 da bi Vi mogli mene da shvatite. Dakle, mi smo živjeli u Saveznoj Republici
4 Jugoslaviji, postojali su savezni zakoni i nju su činile, naravno, republike. Ja
5 sad više se ne sjećam, i tad kad smo mi odlazili u to Predsedništvo, kad je ono
6 postalo kruno Presedništvo, kad nije, ja se ne sjećam tih datuma, ali je
7 činjenica da je već tada, u to vrijeme, što se tiče Savezne... tog, vjerovatno,
8 Parlamenta, da je to sve bilo u nekakvom, ne znam ni da li se, da li je sada
9 zasjedô ili nije, ovaj, ali s obzirom na tekst koji je bio na listiću, gdje se
10 tražilo da se, da ostanemo u državi koju čine Srbija i Crna Gora, to se vidi na
11 tekstu, i da se prisajedinimo Srbiji, onda je bilo normalno, jedino mjesto je
12 bilo Skupština Srbije gdje smo podnijeli taj izvještaj.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] To razumijem. Razumijem da je Srbija
14 bila očigledan izbor, ali ono što ne razumijem je zašto nije očigledan izbor da
15 se onda primjenjuju srpski zakoni, zašto se primjenjuju savezni zakoni? Zašto
16 želite da se priključite republici, a umjesto da primijenite zakone te
17 republike, vi želite da se priključite... odnosno, vi želite da sada primijenite
18 zakone Federacije, a ne te republike? To je moje pitanje.

19 SVJEDOK: Na Vaše pitanje ja ću dat' sledeći odgovor: Ja s... ne mogu se
20 sjetiti, niti tvrditi, da mi nismo neke od zakona Srbije primjenjivali. Ono što
21 znam u odnosu na referendum, primjenjivan je Savezni zakon, jer je taj Savezni
22 zakon i postojao za područje cijele Jugoslavije. Da li su primjenjivani neki
23 zakoni Srbije ja to doista... ali ono što pouzdano znam, Zakon o javnom
24 pravobranilaštvu, gdje sam ja radila i čiji sam ja bila autor, on je vrlo brzo
25 donesen i taj zakon, posle zakona Hrvatske, taj zakon je primjenjivan. Da li je
26 neki od zakona Srbije primjenjivan, ja doista ne mogu da tvrdim kategorično, ne
27 mogu da se sjetim, ne znam.

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Razumijem, razumijem. Razumijem, ali,
2 odgovarajući na pitanje sutkinje, koja je meni zdesna, Vi ste jasno rekli da su
3 2. aprila na snazi bili savezni zakoni, a ne zakoni Republike Srbije. A s druge
4 strane Vi želite da se priključite Srbiji. Vi ne kažete da ćete podnijeti
5 izveštaj Saveznoj Skupštini, već republičkoj Skupštini Srbije, a primjenjujete
6 Savezni zakon. To je ono što ne razumijem.

7 SVJEDOK: Zakon o referendumu, sam rekla, to je bio Savezni zakon na
8 osnovu kojeg, /nerazgovijetno/ zakon o izboru i opozivu poslanika i ovih
9 odbornika u lokalnim vlastima, i po njemu je provedeno... referendum. A, kažem,
10 s obzirom na tekst koji je postojao na ovome, da se radilo o prisajedinjenju
11 Republici Srbiji, onda je bilo normalno da se podnese... jer, kažem, ja ne mogu da
12 se sjetim da li u to vrijeme funkcionise ova Savezna država, pravo da Vam kažem.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Razumijem Vas.

14 SVJEDOK: Da.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu. Ja razumijem da je po tekstu
16 značilo da treba da izvještaj podnesete Srbiji, ja samo ne razumijem zašto ste
17 izabrali samo Srbiju. No, pošto ste mi dali ovaj odgovor kakav jeste, to je u
18 redu. Pređimo sada na jednu drugu temu, Vi ste naveli da ste poznavali gospodina
19 Martića dok ste radili kao sudija, a on je podnosio krivične prijave. Radili ste
20 profesionalno i istrage na licu mjesta su se vodile vrlo uspješno, i Vi ste
21 voljeli više da idete policijskim autom nego da vozite svoje auto. Da li se
22 sjećate da ste o tome govorili?

23 SVJEDOK: Da, da, sjećam se.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu. Jeste li ikada bili na nekakvom pregledu,
2 odnosno, ispitivanju lica mjesta sa gospodinom Martićem?

3 SVJEDOK: Ne.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Rekli ste da ste bili sudija od 1975. do 1983.

5 SVJEDOK: Tako negdje.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dozvolite da dovršim. Da li se sjećate da ste ikada
7 imali nekakvu saradnju sa gospodinom Martićem, u njegovom svojstvu pripadnika policije u tom
8 periodu?

9 SVJEDOK: Lično ne, osim preko papira što sam dobijala u predmetima, njegove prijave
10 koje je on obrađivao, ali da sam lično imala, nisam, niti sam imala potrebe. Nekad se znalo
11 dogoditi, u nekim predmetima, da se neko od tih koji su podnosili prijave, pa nešto nastane da
12 se... Međutim, nisam nikad imala potrebe ni prilike da ga pozivam kao svjedoka, dakle, uglavnom
13 preko... preko papira.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A u tom periodu, od 1975. do 1983., on je bio u
15 policiji zar ne?

16 SVJEDOK: Da.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Također ste izjavili, odnosno, govorili ste o
18 glasanju u slučaju kada su dolazili ljudi iz Zadra koji nisu imali pravo da glasaju zato što
19 nisu pripadali kninskoj opštini, međutim, Vi ste im ipak dopustili da glasaju, sjećate li se?

20 SVJEDOK: Da.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A njihove ste glasove kasnije isključili, kada ste
22 izračunavali i prebrojavali glasove i određivali rezultate.

23 SVJEDOK: Da, jer oni nisu bili u biračkim spiskovima, ovaj, nego je na licu mjesta; ti
24 koji su došli na licu, *ad hoc* je sačinjen spisak i tako je prikazan taj broj glasova.

25 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Razumijem. Pretpostavljam da ste imali glasačke
26 listiće.

27 SVJEDOK: Ne, za tu, za te ljude

28 nismo imali glasačke listiće, oni su na tom spisku, ovaj, zaokruživani i to je prosto -

29 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Trenutak, molim Vas. Ja pitam o glasanju, oni koji
30 su glasali, glasali su listićima.

1 SVJEDOK: Da, da.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Je li tako?

3 SVJEDOK: Da, da, da.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A svako može da dobije listić,
5 uključujući i te ljude, zar ne?

6 SVJEDOK: Ne, listić je mogao... Kad neko dođe na glasačko mjesto, on prvo
7 mora da pokaže ličnu kartu, ili osobna karta, kako se zvala, ovaj, da se utvrdi
8 njegov identitet, da se nađe on u biračkom spisku i tek nakon utvrđivanja
9 identiteta, i onda mu se daje glasački listić i zaokružuje se da je on glasao.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A ako onda utvrdite da ta osoba nije
11 na biračkom spisku, šta ste toj osobi davali, čime da glasa, niste joj davali
12 glasački listić, šta ste joj davali?

13 SVJEDOK: Ne, ne, nismo im davali glasački listić jer... mi smo... znali od -

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A šta ste im davali?

15 SVJEDOK: Ne, oni su samo zaokruživani, na tom jednom posebnom...

16 Ja moram samo, ako ćete mi dozvoliti, gospodine predsedniče, da...

17 Mi bi imali jedno, jedno, veliki problem na biračkim mjestima. Na
18 biračkim mjestima, da smo mi tim ljudima rekli: "Ne možete da se izjasnite.". I
19 onda smo mi napravili te spiskove i oni su rekli, glasali 'da', jer su to bili
20 plakati i za svakoga, biračko mjesto su postojali plakati koji su oni znali da
21 će -

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] To mi je jasno.

23 SVJEDOK: Da.

24 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] To mi je jasno. I, s obzirom na taj
25 veliki problem koji ste želeli da izbegnete, ja Vas pitam da sam ja tamo došao,
26 a nisam bio na vašem biračkom spisku, šta biste mi dali?

27

28

29

30

1 Čoveku preda mnom ste dali glasački listić, jer je on bio lokalni stanovnik, a
2 šta biste meni dali?

3 SVJEDOK: Vas bi u tom slučaju samo, ovaj, upisali u taj birački spisak i
4 pošto je gore bilo to 'za' i... 'za' i 'protiv', jer njima nismo ni mogli dati
5 glasačke listiće, jer nismo, glasački listići kad se štampaju, oni se sa...
6 štampaju u jednom broju sa jednim malim postotkom eventualno više, sa vrlo malim
7 postotkom, tako da mi nismo ni imali za njih te glasačke listiće. I, ovaj, oni
8 su prikazani tako kako su prikazani, prosto bez ikakvog... Da je imalo bilo šta u
9 vezi jednog nezakonitog provođenja referenduma, jer onaj dio koji je bio određen
10 -

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ali gospođo, ja Vas ne razumem. Vidim
12 da se drugim ljudima daju glasački listići, ja dođem na glasanje, Vi mi
13 dozvolite da glasam jer želite da izbegnete probleme, i ja onda tražim da mi
14 date glasački listić. Ja ne razumem šta mi kažete, kada kažete da ste zaokružili
15 moje ime. Gde ste ga zaokružili? Ja ne želim da moje ime bude zaokruženo, ja
16 želim da se dobije komad papira, kako bih mogao da glasam, upišem krstić, jer u
17 suprotnom ću otići i neću glasati, a Vi ste želili da izbegnete problem time što
18 ste mi dozvolili da glasam. Kako sam ja glasao?

19 SVJEDOK: Naravno da je, po zakonu o izboru, koji se... saveznom zakonu
20 koji se provodio, znači, pravo glasa su imali svi oni između ostalog što je bilo
21 uslov...

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospođo, ...

23 SVJEDOK: ...bilo je prebivalište, ako taj nije imao ličnu kartu -

24 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ja ću Vas zaustaviti. Zaustaviću Vas.

25 SVJEDOK: Da.

26 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Zaustaviću Vas. Ja Vas ne pitam

27

28

29

30

1 o zakonu, ja Vas pitam šta se zapravo desilo na glasačkom mestu. Šta se dešavalo
2 na glasačkom mestu? Ja dolazim iz Zadra i idem iza nekoga ko je iz Knina, vidim
3 da se njemu da glasački listić i ja takođe hoću da mi se da glasački listić; šta
4 ste meni davali?

5 SVJEDOK: Kad on da svoju osobnu kartu, a to je lična karta, znači osobna
6 karta i u njegovoj karti, u njegovoj karti piše -

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Šta ste mi dali, šta ste mi dali?
8 Zaboravite drugu osobu.

9 SVJEDOK: Ništa nismo dali, osim što smo napravili taj spisak, osim što
10 smo napravili taj spisak na licu mjesta. A utvrdili smo na osnovu njegove osobne
11 karte da on ne može glasati jer nije, nema prebivalište na opštini gdje je došao
12 da glasa.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] I oni su bili srećni zato što su
14 glasali i nije bilo nikakvih problema?

15 SVJEDOK: Oni su znali da ne mogu da glasaju, to je njima... oni koji su to
16 tražili da im se objasni, ali uglavnom oni jedni od drugih su saznali, oni su
17 znali da ne mogu da uđu u konačne rezultate i da oni ne mogu glasat'.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ja Vam postavljam drugačije pitanje.
19 Da li su bili zadovoljni zato što su glasali i onda su mirno otišli, i da ste na
20 taj način uspešno izbegli problem koji ste želeli da izbegnete?

21 SVJEDOK: Nismo imali nijedan incident, to sasvim odgovorno tvrdim.
22 Upravo tako.

23 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Moje pitanje je, da li su bili srećni
24 zato što su glasali?

25 SVJEDOK: Pa u neku ruku jesu. Što će jednostavno ta njihova volja se na
26 neki način biti saopštena, kao što i jeste saopštena, ali nisu ušli u konačni

27

28

29

30

1 izbor, onaj, jer je to bilo nešto što je bilo protuzakonito. Da ne mogu da
2 glasaju, da dobiju glasački listić i da ga ubace u, ovaj -

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodo, svako zna da kada glasate,
4 glasate sa glasačkim listićem, a ako se ne koristi glasački listić, onda je taj
5 glas izgubljen. To nam je svima jasno, zar ne?

6 SVJEDOK: Naravno.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] To je jednostavno samo izgubljen
8 glasački papir, listić. Kako oni mogu biti zadovoljni time?

9 SVJEDOK: Pa, da Vam kažem, ja ne mogu da objasnim kako oni mogu biti
10 zadovoljni. Ali je činjenica jedno, da oni nisu ni dobili glasački listić, jer
11 nisu ni bili na biračkom spisku, nisu bili imali stalno mjesto prebivališta. Ti
12 koji su htjeli, mi smo njima objasnili, ne mogu da glasaju, jer u njihovoj
13 ličnoj karti, odnosno osobnoj karti kako se zvala, pisalo je da oni stanuju,
14 mjesto boravka Zadar ili ne znam ni ja Šibenik, nije bitno, znači ne mogu. Vi
15 ako hoćete, mi ćemo Vas staviti na birački spisak, Vi izrazite svoju volju kako
16 hoćete, ali to nema nikakve veze ni sa konačnim rezultatom referendumu, niti će
17 vaši glasovi u tome... I mi nismo imali nikakvih, apsolutno nikakvih problema, to
18 je jednostavno nešto što su, što je eto tako, tokom momenta se pojavilo, nismo
19 čak ni znali da će to tako doći, do tih nekih, ali svejedno ne bih... ne bi ih
20 pustili i da smo znali to ranije, jer ne mogu glasati.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Puno Vam hvala, gospodo. A da ste im
22 jednostavno rekli: "Oprostite, dame i gospodo, ne možete glasati zato što niste
23 iz Knina," onda biste imali problema, zar ne? Vi ste uvereni u to?

24 SVJEDOK: Pa, ja jesam uvjeren. Znače, to su ljudi koji su prošli po 50,
25 60, 70, zavisi gdje s koje opštine, kilometara, i on sad kaže ja sam došao da
26 izrazim volju kao mog /nerazumljivo/. Kad smo im objasnili da ne mogu da glasaju,

27

28

29

30

1 jer je to suprotno zakonu, a mi provodimo referendum da bi taj referendum bio validan
2 po zakonu, oni su sa svim se sa tim složili i mi nismo imali nikakvih, ovaj, problema
3 imali. I čak oni su sasvim bili zadovoljni s tim što smo ih stavili na neki spisak da
4 su, da se vide da su oni ipak došli da izraze tu volju svog naroda. I mislim da je to
5 kod njih bilo presudno, da se napravi taj s... taj spisak, da oni znaju da su oni
6 učinili neki napor i doputovali, a onda kad su se suočili sa tim kako je zakon, onda su
7 bili sa tim, sasvim su to prihvatili.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospođo. Pokušali ste da mi objasnite
9 to najbolje što ste mogli, ne možemo više nastaviti na ovu temu. Ovime je završeno moje
10 ispitivanje. Gospodine Milovančeviću, da li imate neka pitanja, koja proizilaze?

11 G. MILOVANČEVIĆ: Ne, hvala časni Sude, nemam pitanja.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančeviću. Gospodine
13 Whiting?

14 Gospodin Whiting dalje unakrsno ispituje:

15 G. WHITING: [simultani prijevod] Samo par pitanja, časni Sude.

16 P: Gospođo, nije li istina da - a ovo se odnosi na pitanja koja su se ticala
17 koji su zakoni bili merodavni i primenjivali se u SAO Krajina - nije li tačno da od 28.
18 februara 1991. godine zakoni Republike Hrvatske se više nisu primenjivali u SAO
19 Krajini, ukoliko su bili u sukobu na bilo koji način sa zakonima SAO Krajine, nije li
20 to tačno?

21 O: Pa, pravo da Vam kažem, ne mogu Vam ja, ono što kažu, decidno odgovoriti,
22 ovaj, da li su bili neki zakoni koji se nisu, ovaj, primjenjivali, tako da ne mogu Vam-
23 Znate, to je period koji je prošao više od 15 godina, kad ja više nisam ni boravila ni
24 imala kontakta sa tim zakonima. Ne mogu se decidno i ne bi' htjela da nešto ovdje na,
25 ono što... što nisam sigurna da , da iz..., da izjavljujem pred ovim Sudom.

26

27

28

29

30

1 P: Dopustite mi da tome priđem na jedan drugi način, da budemo
2 konkretniji. Molim da pogledamo dokazni predmet 144, koji je u spisu.

3 Skrenuću Vam pažnju na Član 2 ove odluke od 1. aprila 1991. godine.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Možemo li da dobijemo verziju na
5 engleskom na ekranu? A, hvala.

6 G. WHITING: [simultani prijevod]

7 P: U članu 2, u drugom pasusu piše: "Shodno prethodnom stavu ovog člana,
8 na teritoriji Srpske Autonomne Oblasti Krajine od donošenja ove Odluke važi
9 Ustav Republike Srbije i primenjuju se zakoni Republike Srbije, kao i
10 ustavnopravni sistem Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije." Tako da
11 je odgovor, zar ne, da od 1. 4. 1991.godine. Ustav Srbije, zakoni Srbije i
12 zakoni Savezne Republike SFRJ su se primjenjivali i bili na snazi u Krajini,
13 nije li to tačno?

14 O: Vjerovatno da je to tako po odluci, al' ja, ja nisam učestvovala u
15 toj Odluci, i prvi mog... vjerovatno da sam je i vidila, ne mogu da se sjetim
16 /nerazgovijetno/, ali ne poričem da je to tako, ja -

17 P: Gospođo, gospođo! Zašto je to "verovatno tako"? Tako je i bilo. To
18 jasno piše u ovoj odluci.

19 O: Da

20 P: I poslednje pitanje. Razlog zašto ste referendum predočili Srbiji,
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 a ne SFRJ, je to da vi, SAO Krajina, ste želeli da se spojite sa Srbijom, zar
2 ne?

3 O: Pa, ako lično pitate mene i ono što ja znam, ja sam uvijek želila da
4 ostanem u Jugoslaviji, i mislim da je to bila želja srpskog naroda, da ostane u
5 Jugoslaviji, a ako to nije moglo, onda je vjerovatno u sastavu nekih tih
6 zemalja, kao što je, odnosno tog dijela Jugoslavije koji je ostao, a to je bila
7 Srbija i Crna Gora. I sad da me neko ponovo pita, ja to i ovog momenta kažem, ja
8 bi' opet želila da to bude, bez obzira kako to ko, jer sam ja u toj državi
9 perfektno živila, i cijelo moje okruženje, bez obzira na nacionalnost.

10 P: Ali gospođo, činjenica je da, premda sada kažete da celokupni srpski
11 narod je želeo da ostane u Jugoslaviji, maja 1991. godine vi ste taj referendum
12 predočili Srbiji, a ne Vladi SFRJ, nije li to tačno?

13 O: Da, tačno je. Da smo ga predočili...

14 P: Hvala, hvala Vam.

15 O: ...da smo ga predočili Skupštini Srbije koja nije prihvatila.

16 G. WHITING: [simultani prijevod] Hvala gospođo, nemam više pitanja.

17 Hvala, časni Sude.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam, gospodine Whiting.

19 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Gospodine Whiting, da li ste sada
20 želeli da pokrenete iz nekog posebnog razloga ova pitanja kada ste govorili o
21 28. februaru ili je to, pak, greška?

22 G. WHITING: [simultani prijevod] Ne, ne, to nije greška. To je povezano
23 sa dokumentom koji imam, ali koji nije u spisu, pa sam jednostavno želeo da malo

24

25

26

27

28

29

30

1 ubrzamo i nisam želeo da se sada osvrćemo konkretno na taj dokument.

2 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Puno Vam hvala.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospođo Vujanić, ovime je završen Vaš
4 iskaz. Pretresno veće Vam se zahvaljuje što ste došli da svedočite. Jasno nam je
5 da imate vlastite obaveze i prioritete i mi smo Vam zahvalni što ste oduzeli od
6 svog vremena da dođete i svedočite. Puno Vam hvala. Sada ste slobodni, možete
7 ići.

8 SVJEDOK: Hvala i Vama, časni Sude. Možda je bilo malo problema jer je
9 kod nas drukčiji krivični postupak nego što je ovdje, pa možda sam negdje u
10 nekim stvarima malo, ovaj, rekla što više, ne više, nego od vaših pitanja.
11 Shvatila sam postupak, ali kažem, možda samo u tome, inače drugo je sve OK.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Jeste, drugačiji...

13 SVJEDOK: Da.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] ...krivični zakon...

15 SVJEDOK: Jeste.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] ...i nakon što Vam se kaže da ste
17 slobodni u ovom sistemu više nemate pravo da govorite. Puno Vam hvala.

18 SVJEDOK: Hvala i Vama.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam što ste došli. Doviđenja.

20 [Svjedok izlazi iz sudnice]

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću.

22 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, sledećeg svedoka će voditi gospodin
23 Perović.

24 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Peroviću?

25 G. PEROVIĆ: Časni Sude, pozivam sledećeg svedoka odbrane. To je Milan
26 Dragišić.

27 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Puno Vam hvala.

28 [Svjedok je ušao u sudnicu]

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da svedok pročita svečanu
2 izjavu.

3 SVJEDOK: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cijelu istinu i
4 ništa osim istine.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Puno Vam hvala, gospodine Dragišiću.
6 Izvolite sestti.

7 SVJEDOK: MILAN DRAGIŠIĆ

8 Ispituje gospodin Perović:

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala. Izvolite, gospodine Peroviću.

10 G. PEROVIĆ: Hvala, časni Sude. Dobar dan, gospodine Dragišiću.

11 O: Dobar dan.

12 P: Ja ću po pravilima koja važe u ovom postupku izvršiti Vaše glavno
13 ispitivanje i pre nego što otpočnemo sa našim razgovorom, upozoriću Vas da na
14 moja pitanja, za koja ću se truditi da budu kratka, koncizna, odgovarate na isti
15 način, i isto tako, da pravimo pauze između mojih pitanja i Vaših odgovora, da
16 bismo omogućili prevodilačkoj službi nesmetan rad. Nadam se da ste me razumeli.

17 O: Jesam.

18 P: Ako moj uvaženi kolega tužilac nema primedbi, ja bih proveo svedoka
19 kroz biografske podatke, prosto da bismo uštedeli na vremenu. Kolega Black, Vi
20 ćete unakrsno ispitivati svedoka, je l' tako?

21 G. BLACK: [simultani prijevod] Da, i nemam prigovor da se postavljaju
22 sugestivna pitanja.

23

24

25

26

27

28

29

30

- 1 G. PEROVIĆ: Zahvaljujem.
- 2 P: Vaše ime je Dragišić Milan, je li tako?
- 3 O: Da.
- 4 P: Rođeni ste 1949.godine u selu Pribudić?
- 5 O: Da.
- 6 P: To je opština Gračac?
- 7 O: Da.
- 8 P: Tu ste završili osnovnu školu 1964. godine?
- 9 O: Da.
- 10 P: Zatim ste završili gimnaziju u Kninu 1968. godine?
- 11 O: Da.
- 12 P: Iste godine, dobili ste poziv za služenje vojnog roka i bili ste
- 13 upućeni u školu rezervnih oficira u Bileći?
- 14 O: Da.
- 15 P: U rodu pješadije?
- 16 O: Da.
- 17 P: Ne morate na svako pitanje, odnosno, na ove moje navode potvrdno
- 18 odgovarati, a imaćete priliku da, ukoliko ja nešto propustim što se tiče Vaših
- 19 biografskih podataka, ispravite ili kori... ili dopunite.
- 20 Vojni rok ste završili 1969. godine, u činu potporučnika. Od 1972. do
- 21 1974. radili ste u Beogradu, preduzeću "Hidrotehnika", tu ste... Izvolite?
- 22 O: Do 1972. sam radio, 1971. i 1972. I 1972. sam upiš... upisô ovu Višu
- 23 školu za primijenjenu informatiku.
- 24 P: I završili ste je?
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

1 O: Da.

2 P: Onda ste se vratili u Knin i zaposlili u Srednjoškolskom centru na
3 poslovima nastavnika odbrane i zaštite. U ovoj školi u Kninu radili ste do 1977.
4 godine, a od 1. aprila 1977., dobijate posao u štabu Teritorijalne odbrane
5 opštine Knin, na mestu pomoćnika načelnika za operativne poslove. U međuvremenu,
6 diplomirali ste na Fakultetu političkih nauka u Zagrebu, na odseku opštenarodne
7 odbrane. Par godina kasnije, najverovatnije - kako se sećate - 1986. godine,
8 postali ste načelnik štaba Teritorijalne odbrane opštine Knin, i na tom mestu
9 ostajete do 25.7.1990. godine, kada Vas je Skupština opštine Knin izabrala na
10 mesto komandanta štaba Teritorijalne odbrane Knin, a u ljeto 1991. godine
11 postavljeni ste na mesto vršioca dužnosti načelnika štaba Teritorijalne odbrane
12 Krajine. Od septembra 1991. do maja 1992. bili ste na lečenju i bolovanju, a od
13 1.6.1992. -

14 G. BLACK: [simultani prijevod] Ulažem prigovor, izvinite. Nisam uložio
15 prigovor na sugestivna pitanja o ličnim stvarima, ali kada dolazimo sada na
16 vremenski period o kome se radi u ovom predmetu, mislim da treba da idemo
17 uobičajenim postupkom.

18 G. PEROVIĆ: Prihvatam. Prihvatam. Još nisam završio sa biografskim
19 podacima, ali prihvatam da bi ovo mogla biti sugestija.

20 P: Dakle, od 1.6.1992., počinjete da predajete u školi unutrašnjih
21 poslova u Golubiću, na kursu za milicionere Krajine. U toku 1993. načelnik ste u
22 toj školi, sve dok ona nije prebačena u Erdut, u Slavoniju.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Nakon prelaska škole u Erdut, Vi odlazite u Ministarstvo unutrašnjih
2 poslova, u Službu državne bezbednosti, na poslovima analitike, sve do pada
3 Republike Srpske Krajine 1995. godine.

4 Od 1997. pa do 2004. radili ste u Javnom komunalnom preduzeću u Beogradu
5 i sada ste nezaposleni. Jesu li ovo Vaši biografski podaci ili želite da ih
6 nečim dopunite, korigujete?

7 O: Nemam ništa da dopunim, sve je -

8 P: Hvala. Vi ste 1986. godine, kako iz Vaših biografskih podataka
9 proizlazi, postavljeni na mesto načelnika štaba Teritorijalne odbrane Knina i na
10 tom mestu ste bili do 25. jula 1990. godine.

11 Recite mi, kome je bio podređen štab Teritorijalne odbrane Knin?

12 O: Štab Teritorijalne odbrane opštine -

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Peroviću, nešto me
14 zbunjuje. Na 84. stranici u 11. redu, Vi ste rekli da je svedok izabran,
15 imenovan za vršioca dužnosti načelnika štaba TO Krajina, a sada kažete, 1986.
16 imenovan je za načelnika štaba u Kninu, dakle, ne u Krajini, je li u tome
17 razlika?

18 G. PEROVIĆ: U tome je razlika i...

19 PREVODITELJ: Molimo mikrofon.

20 G. PEROVIĆ: Razlika je u tome, a i hronološki. Ja govorim o periodu
21 između 1986. i 1990. godine, kada je svedok bio na mestu načelnika štaba
22 Teritorijalne odbrane Knin. To je period o kome sada govorimo. Znači, period od
23 1986. do 1990., za koje je vreme on bio na mestu načelnika štaba Teritorijalne
24 odbrane Knin.

25 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu, hvala.

26 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Oprostite, gospodine Perović,
27 da li biste mogli da mi razjasnite nešto? Ja sam mislila da je bio imenovan za

28

29

30

1 vršioca dužnosti načelnika štaba TO Krajina u leto 1991. godine. Da li je to TO
2 ili TD, ili je to jedno te isto?

3 G. PEROVIĆ: Ja ću Vam samo, ovaj, pročitati dve rečenice koje se odnose
4 na taj deo biografskih podataka svedoka. On je 1986. godine postao načelnik
5 štaba Teritorijalne odbrane Knin, i na tom mestu ostao do 25.7.1990. Tada ga
6 Skupština opštine Knin bira na mesto komandanta štaba Teritorijalne odbrane
7 Knin, dakle, menja se naziv - više nije načelnik, nego komandant. A negde u leto
8 1991. godine, on postaje vršilac dužnosti načelnika štaba Teritorijalne odbrane
9 Krajine. O tome se radi.

10 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Puno Vam hvala.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Puno Vam hvala, gospodine Peroviću...

12 G. PEROVIĆ: Hvala Vama.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] ...nismo se odmah mogli prisjetiti
14 svih pojedinosti. Hvala Vam.

15 G. PEROVIĆ: Hvala Vama, časni Sude.

16 P: Dakle, pitao sam Vas -

17 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Nadam se da Vas neću zbuniti, kada
18 je svedok imenovan, izabran za komandanta TO, umjesto TO Krajine?

19 G. PEROVIĆ: Nesporazum je očigledan.

20 On je 25. 7.1990., odlukom Skupštine opštine Knin, izabran na mesto
21 komandanta štaba Teritorijalne odbrane Knin, a naredne godine, u leto 1991.,
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 postavljen je za vršioca dužnosti načelnika štaba Teritorijalne odbrane Krajine.
2 Ne Knina, nego čitave Krajine. O tome se radi.

3 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Hvala. Da li je to tačno, svedoče?

4 SVJEDOK: Da.

5 G. PEROVIĆ:

6 P: Međutim, gospodine Dragišiću, sada govorimo o periodu između 1986. i
7 1990. godine, kad ste Vi načelnik štaba Teritorijane odbrane Knin. Dakle, o tom
8 periodu govorimo. U to vreme, kome je bio podređen štab Teritorijalne odbrane
9 Knin?

10 O: Štab Teritorijalne obrane opštine Knin bio je podređen, po komandnoj
11 dužnosti, štabu Zajednica opštine Split, a ovaj štab je bio podređen republičkom
12 štabu Teritorijalne odbrane Hrvatske, a republički štab je podređen Generalštabu
13 JNA, odnosno, oružanih snaga Jugoslavije.

14 P: Hvala. Da li je takvo ustrojstvo, takva struktura, bila u skladu sa
15 saveznim i republičkim propisima o narodnoj odbrani?

16 O. Zakon o narodnoj obrani, i savezni i Republike Hrvatske, na taj način
17 je, ovaj, re...regulisao pitanje subordinacije, odnosno, nadležnosti štabova i
18 komandi, tako da je, da su bilo jedno komandovanje i to Generalštab oružanih
19 snaga.

20 P: Hvala. Šta je, po Ustavu i Zakonu o narodnoj odbrani - kad kažem

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 "ustav", mislim na Ustav Jugoslavije - šta su predstavljale jedinice
2 Teritorijalne odbrane?

3 O: Jedinice Teritorijalne obrane predstavljale su komponentu oružanih
4 snaga Jugoslavije.

5 P: Kad kažete "komponentu", pretpostavljam da postoji još jedna
6 komponenta.

7 O: Druga kompo...

8 P: Koja je?

9 O: Druga komponenta je bila Jugoslavenska narodna armija. Znači, prva je
10 bila Jugoslavenska narodna armija, a druga je bila Teritorijalna odbrana.

11 P. Hvala. Dakle, Jugoslovensku narodnu armiju, po Ustavu i po Zakonu o
12 narodnoj odbrani, sačinjavale su Jugoslovenska narodna armija i jedinice
13 Teritorijalne odbrane. Je li tako?

14 O: Tako je.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li ste to čuli, gospodine
16 Peroviću? Zamolio bih da stanete i napravite pauzu, zato što se prevodioci bore
17 kako bi održali korak sa Vama, jer se preklapate sa svjedokom.

18 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Gospodine Peroviću, možete li da
19 razjasnite šta znači izraz 'narodna odbrana' tačno? Zakon o narodnoj odbrani, tu
20 stoji, to je svjedok takođe razumio, no, šta termin znači 'narodna odbrana'?

21 G. PEROVIĆ:

22 P: Razumeli ste pitanje, gospodine Dragišiću ?

23 O: Da.

24 P: Možete li da nam objasnite šta je regulisao Zakon o narodnoj odbrani?

25 O: Zakon o narodnoj odbrani je postojô, jedan savezni i republički zakoni,
26
27
28
29
30

1 koji su bili u skladu sa saveznim zakonom. On je rešavao pitanje, ovaj, svih
2 komponenti odbrane, gdje je spadalo: Jugoslavenska narodna armija, re...
3 Teritorijalna odbrana, Civilna zaštita i sva pitanja vezana za odbranu, ovaj, za
4 odbranu Jugoslavije.

5 P: Hvala. Da li je ovo odgovor koji Vas zadovoljava?

6 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Hvala.

7 G. PEROVIĆ:

8 P: Šta je bio osnovni zadatak jedinica Teritorijalne odbrane?

9 O: Osnovni zadatak jedinica Teritorijalne odbrane je bio prvenstveno
10 kontrola teritorije, obezbeđenje značajnih objekata i borba protiv terorističkih
11 ili diverzantskih snaga.

12 P: Hvala. Kakav je bio nacionalni sastav ovih jedinica?

13 O: Nacionalni sastav jedinica Teritorijalne odbrane odgovarao je
14 nacionalnom sastavu stanovništva na opštini, odnosno, republici. Tako, u opštini
15 Knin je bilo 92% Srba i otprilike toliko je bilo i Srba u jedinicama
16 Teritorijalne odbrane. Međutim, bilo je sela gdje su bilo 100% hrvatsko
17 stanovništvo i u tim selima su i Teritorijalna odbrana je bila 100% Hrvatska.

18 P: Dakle, primenjivan je 'nacionalni ključ'?

19 O: Da.

20 P: Da li se taj 'nacionalni ključ' primenjivao što se tiče komandi
21 jedinica i štabova Teritorijalne odbrane?

22 O: Princip je bio sledeći: U jedinicama je, ako je komandant bio Srbin,

23

24

25

26

27

28

29

30

1 zamenik je bio Hrvat. A u stalnom sastavu štaba bili su zaposleni i Srbi i
2 Hrvati.

3 P: Hvala. Da li je Teritorijalna odbrana imala svoje naoružanje?

4 O: Teritorijalna odbrana je imala svoje naoružanje.

5 P: Hvala. Gde se nalazilo to naoružanje?

6 O: Gde je god bilo moguće, ono se nalazilo u magacinima Jugoslavenske
7 narodne armije, radi bezbednosti naoružanja.

8 P: Hvala. Naoružanje i oprema Teritorijalne odbrane Knin, da budemo
9 konkretni, gde se nalazilo?

10 O: Nalazilo se u magacinu JNA 'Krka', a intendantska oprema, mislim na
11 ćebad i odijela, ona se nalazila u magacinu u Ulici Petra Drapšina.

12 P: Da li je to oružje moglo biti izuzimano iz skladišta i kakav je bio
13 postupak za to?

14 O: Oružje nije moglo biti izuzimano iz skladišta bez poštivanja određene
15 procedure.

16 P: Ko je odlučivao o eventualnom izuzimanju oružja iz skladišta?

17 O: Štab Teritorijalne odbrane bi podneo zahtev štabu Zajednica opština
18 Split, koji je ovaj prosleđivao komandi jedinice JNA i ona je dozvoljavala
19 izuzimanje naoružanja.

20 P: Hvala. U vreme o kome govorimo, znači, to je period od 1986.do 1990.
21 godine, na čelu zajednice, Teritorijalne odbrane Zajednice opština Split,

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 da li se sećate ko je bio?

2 O: Bio je pukovnik Marinov Ante, oficir JNA.

3 P: Šta je bio, šta je bio po nacionalnosti pukovnik Marinov?

4 O: Hrvat.

5 P: Recite mi, gospodine svedoče, kakvo je bilo naoružanje Teritorijalne
6 odbrane? Kakva je bila struktura tog naoružanja? O kakvom se naoružanju radilo?

7 O: Prvenstveno se radilo o starijem naoružanju, koje je JNA, prilikom
8 modernizacije, izbacivala iz upotrebe. A to su bile puške M-48, u ovo vreme o
9 kojem govorimo su imali i automatske puške, poluautomatske puške, ručne bacače i
10 manji broj minobacača, 60 i 82mm.

11 P: Hvala. Koliko se ja razumem u naoružanje, da li se radi o pešadijskom
12 naoružanju?

13 O: Da, to je sve pešadijsko naoružanje.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Oprostite. U redu.

15 G. PEROVIĆ:

16 P: Da li biste mogli da nam u najkraćem izložite šemu komandovanja,
17 komandnu strukturu Teritorijalne odbrane RH, do rata? Dakle, za period od 1896.
18 pa do 1990., 1991.. Kako je izgledala komandana struktura? Vi ste nešto o tome
19 već govorili, ali sada nam to bliže objasnite.

20 O: Najviši organ u republici bio je republički štab Teritorijalne
21 odbrane. Na čelu tog štaba je bio general Špegelj.

22 P: Samo trenutak, govorite o Teritorijalnoj odbrani Hrvatske?

23 O: Da.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Gde je bilo sedište štaba Teritorijalne odbrane Republike Hrvatske?

2 O: Bilo je u Zagrebu.

3 P: Kome je odgovarao štab Teritorijalne odbrane Republike Hrvatske, po
4 zakonu?

5 O: On je po zakonu odgovarao Generalštabu JNA i Predsedništvu SFRJ.

6 P: Pomenuli ste ko je bio komandant Teritorijalne odbrane Hrvatske u
7 vreme o kojem govorimo. Možete li nam reći?

8 O: Bio je general Martin Špegelj, a posl'je njega bio je general
9 Novoselić. Načelnik štaba bio je general Vračarević, on je bio Srbin, a ova,
10 komandanti su bili Hrvati.

11 P: Hvala. Ispod ovog štaba Teritorijalne odbrane Republike Hrvatske,
12 kako se dalje kretala ta struktura?

13 O: Dalje je bilo, svaka zajednica opština je imala svoj štab zajednice
14 opština. Nama je bio, odnosno, drugi u redu komandovanja je bio štab Zajednica
15 opština Split.

16 P: I potom su dolazili opštinski štabovi, poput opštinskog štaba u
17 Kninu?

18 O: Tako je.

19 P: Ko je finansirao opštinske štabove Teritorijalne odbrane?

20 O: Opštinski štabovi Teritorijalne odbrane, po Zakonu o opštenarodnoj
21 obrani, su finansirani iz sredstava budžeta opštine, u iznosu, ako se dobro
22 sećam, 0,40% prihoda.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: I, još jedno pitanje za danas, pošto smo se primakli kraju radnog
2 vremena. Po komandnoj liniji štab Teritorijalne odbrane Knina kome je bio
3 podređen?

4 O: Bio je podređen štabu Zajednica opština Split, odnosno, kojem je na
5 čelu bio pukovnik Marinov.

6 P: Zahvaljujem, nastavićemo... nastavićemo sutra, jer pretpostavljam da je
7 kraj radnog dana, časni Sude.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Sasvim ste u pravu, gospodine
9 Peroviću. Završićemo za danas i nastaviti sa radom sutra ujutro.

10 SUDSKI SLUŽBENIK: Ustanite molim.

11 ...Sjednica završena u 19.00h

12 Nastavak zakazan za utorak, 19. septembar 2006.

13 u 09.00h

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30